

УТВРЂУЈЕ СЕ да су на главни претрес приступили:

- **заменик тужиоца за ратне злочине Веселин Мрдак,**
- **пуномоћници оштећених, Наташа Кандић и Милена Васић,**
- **сви оптужени,**
- **браниоци оптужених, адвокати Здравко Крстић, Градимир Налић, Војислав Вукотић, Миладин Живановић, Јасмина Живић, Бранко Димић који ће на овом претресу мењати и адвоката Бранка Лукића, Гордана Живановић, Слободан Живковић и Бранислава Фурјановић.**

Приступио је и сведок Жељко Цирба.

Суд доноси

РЕШЕЊЕ

Да се главни претрес одржи.

Претрес је јаван.

Главни претрес СЕ НАСТАВЉА у 14 часова и 40 минута.

НАСТАВАК ДОКАЗНОГ ПОСТУПКА

САСЛУШАЊЕ СВЕДОКА

СВЕДОК ЖЕЉКО ЦИРБА

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: Судија, опростите, пре него што почнемо, адвокат Крстић, ја бих замолио да се упише само, сутра не бих приступио, а мењаће ме колегиница Живановић.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: Хвала. Живић, пардон.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добар дан, господине Цирба.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Добар дан.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Можете да седнете. Да ли има ту нека столица? Ваши лични подаци, од оца Јосипа, дипломирани инжењер пољопривреде, адреса Ловас, ул. Матије Гупца бр.6, рођен у месту Ловас 1964. годиште.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Точно.

Са личним подацима као на записнику из истраге овога суда од 08. октобра 2007. године.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ја ћу Вам прочитати имена и презимена оптужених, па ћете рећи да ли сте са неким у сродству или завади – Љубан Деветак, Милан Девчић, Милан Радојчић, Жељко Крњајић, Миодраг Димитријевић, Дарко Перић, Радован Влајковић, Радисав Јосиповић, Јован Димитријевић, Саша Стојановић, Драган Бачић, Зоран Косијер, Петроније Стевановић и Александар Николајидис?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не.

Са оптуженима несродан, није у завади.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Бићете саслушани као сведок. Као сведок сте дужни истину да говорите. Давање лажног исказа је кривично дело. Пре него што кренете да дајете исказ, положићете заклетву, прочитавши тај текст испред себе и нисте дужни да одговарате на поједина питања, уколико бисте себе или неког свог блиског сродника изложили тешкој срамоти, знатној материјалној штети или кривичном гоњењу. Изволите, прочитајте тај текст испред Вас.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Заклињем се да ћу о свему што пред судом будем питан, говорити само истину и да ништа од онога што ми је познато, нећу прећутати.

Опоменут, упозорен, а након полагања заклетве, изјављује:

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Пред овим судом се води поступак против ових четрнаест лица која сам прочитала, због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва. Предмет ове оптужбе су догађаји у месту Ловас, напад, дешавања у селу, минско поље, значи период октобар-новембар 1991. године и страдање 69 цивила, према наводима оптужбе у том периоду, па ћете Ви испричати суду Ваша сазнања у вези тога. Колико сам видела из ових ранијих изјава, имате непосредна сазнања, шта је претходило свим овим дешавањима и нападу и посредна сазнања која имате, оно што сте сазнали везано за сама дешавања у месту Ловас. Ви сте давали већ изјаву 15. и 16. децембра 1995. године истражитељима Хашког тужилаштва, 30. јуна 2004. године Окружни суд Вуковар, 06. јул 2005. године исто Окружни суд Вуковар и последњи пут сте истражном судији нашег суда 08. октобра 2007. године. Да ли остајете при свим овим Вашим изјавама?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Да.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Испричаћете суду оно што је Вама познато у вези ових дешавања. Изволите.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Захваљујем. Ја ћу почети са местом Ловас, значи мјесто Ловас је пре свих ових догађања, значи 1991. године, било место где је по попису становништва око 80% било Хрвата, 7,9% је било Срба, док су остало чинили остале националне мањине. У месту Ловас до 1991. године, значи био је мир, били су мирни, коректни, добри односи, значи између свих становника, без обзира на националну припадност у месту Ловас. Једини догађај који бих ја истакао у 1990. години је била промена челника Месне заједнице у оно доба, али то није ништа утицало, него је, једноставно, Хрвати су променили Хрвате, то је било једино што је било значи пред 1991. годину.

Након тога, ја желим рећи да је у месту где је било отприлике 8%; значи 7,9% Срба, а остало Хрвати, људи су живели, село је било богато, значи пуно тога се доброга догађало и ова промена у Месној заједници само је била једноставно жеља једне скупине младих људи да нешто учини више, значи да на комуналном и у свему осталом значи пољима који у оно доба је радила Месна заједница, значи то је било збрињавање смећа, уређење места и тако даље и тако даље, значи углавном комунална проблематика, чиме се дан-данас у једном великом делу опћине баве, значи у Хрватској, а вероватно и овде. Желим рећи да у том свом делу, значи имали смо коректне односе са нашим сусједима, није било никаквих посебних проблема, али након свих промена, након демократских избора који су били у Хрватској, када је значи победила странка ХДЗ након избора и свега осталог, значи у месту Ловас се ништа није променило. Значи, ево желим нагласити, да је у месту Ловас, значи да су многе битне функције, значи да су обнашали грађани српске

националности, након тих промена се исто ништа није десило. Ево ја ћу конкретан бити, значи, доктор Качар је остао, значи доктор је радио свој посао нормално, имали смо шефа машинског парка у пољопривредној задрузи «Ловас», господина Миљковића који је нормално радио свој посао, они су сви људи радили коректно свој посао, имали смо директора школе коме је тада био реизбор, значи господина Саву Клисурећа, он је остао значи директор школе, значи ништа се није променило. Имали смо Робну кућу где је био господин Топић, чини ми се, Дуле, Душко Топић, он је исто остао. Имали смо такође погон «Борова» значи где је радило око 300 жена и нешто више, значи и госпођа Дана која је по националности била Српкиња исто је остала. Ево толико да кажем о тим неким односима, значи ништа се специјално није променило, значи живот је ишао даље, људи су обављали свој посао и у том делу, значи није било никаквих проблема.

У неким даљим догађањима ево ја ћу можда почети са жалосним догађајима који су били у месту Борово Село, значи када је убијено дванаест припадника хрватске полиције. Тада и пре тога су мало настали проблеми, мало је настала забринутост што ће бити, како ће бити, негде су кренуле барикаде, тако да су настали проблеми. Наравно, и ми смо у Ловасу размишљали како на најбољи и најбезболнији начин, уствари, како очувати мир, значи како да сусједи остану сусједи, како да се ништа не догађа, уствари, на какав начин се сачувати од свих лоших догађаја који су се евентуално могли збити, јер ево сазнали смо што је било у тим нашим местима. Иза тога је непосредно основан Кризни штаб који се управо о томе бринуо. Ми смо цело време били у контакту са нашим сусједима, Србима, разговарали смо са њима и једноставно нам је жеља била да се ти сви односи, да остану квалитетни, да остану, значи добри и да се, уствари, у нашим местима ништа ружно не догоди. После тога била су многа догађања, неколико пута је долазила војска, у оно доба југословенска војска, па је било блокада у време жетве блокада са неких цеста, па трактори нису могли пролазити, углавном смо у то време ишли заједно, често пута делегације, где сам био и ја, где је био господин, често пута Милан Тепавац, био је господин Адам Рендулић, господин Кризманић, где смо одлазили, разговарали, где смо хтели, једноставно и тим заједничким наступом да људи виде, да једноставно заједнички размишљамо да не желимо никакве проблеме, да се једноставно не деси никакав ружни догађај. Наравно, како се ситуација помало комплицирала, значи једноставно у многим, значи у Вуковару је дошло до отвореног рата, касније значи у осмом месецу, пре тога је било још неколико преговора, можда сада то није толико битно, али ја ћу се можда касније вратити на нека догађања и кренуле су, наравно и сеоске страже, значи где смо, једноставно, сви желели да имамо на неки начин,

контролу шта се догађа, тко улази, ко пролази у месту, једноставно смо се бојали било којег инцидента, бојали смо се да нетко неконтролирано уђе, да се деси неки ружни догађај који никоме не иде у прилог. То је тако остало и у нашим местима, осим неких мањих проблема, није било никаквих догађања, није ништа страшно се догађало, иако смо знали да је пре тога, било је више инцидената где су наши мештани, не знам у Шиду је било на излазу из Шида, пребијања једног нашег мештанина, Миљковића. Онда иза тога у месту Пачетине, наш ногометни клуб је доживео једне велике неугодности где су при завршетку ногометне утакмице истерани ван, сви редом, где им је пређено пиштољем, где се пуно тога ружног дешавало, видели смо једноставно да ситуација није добра. Након тога је нама циљ био спуштати тензије, разговарати, разговарати са људима. У међувремену су и жене и деца, значи жене и деца, сви који су желели отићи на море су отишли, једноставно се у одређеном моменту сматрало да ситуација може избећи контроли. Из бивше општине Вуковар готово сва и велики део деце је отишао значи на море где су били неко време, па тако је било и из места Ловас.

Негде крајем седмог месеца или почетком осмог месеца, када су се деца вратила, значи сва деца која су ишла заједно са женама и ситуација, знате некада је страже било, некада није било, некада је ситуација била мало, што кажу, више затегнута, некада је била мање затегнута, јер контрола на улазу у место је било готово у свим местима, значи није то само био спецификум Ловаса, једноставно је био страх, није се знало што ће донети дан, што ће донети ноћ. Међутим, људи су и даље радили своју земљу, фирме су функционирале и мислим негде до шестог, седмог месеца да су људи ишли и на посао у «Борово» и у многе друге твртке, које су радиле. То је било негде до краја осмог месеца, значи до блокаде онога Вуковара, када се врло тешко улазило у место Вуковар.

У то време, ја се испричавам, у то време су наша места, значи место Ловас је било мирно, ево ми смо се сви заједно трудили да се једноставно ништа лоше не деси. После тога је био један случај који бих ја издвојио, значи био је напад на место Сотин где су грађани Сотина аутобусима и својим возилима дошли у наше место тијеком ноћи, то је било негде у осмом месецу, где је једноставно настала паника, људи су дошли претрашени, било је и жртава, једноставно људи су дошли претрашени и хтели су једноставно отићи из места Ловас, значи хтели су изаћи према Винковцима и отићи негде на сигурније. То је био један моменат где је, где су у том, у тим догађањима, значи где су и дошли код мене и где сам ја заједно са Ђуром Продановићем, значи грађанином српске националности и господином, сада и још један, како се зове, не могу се сетити, сетићу се касније, где смо, Милан, Милан Радојчић, где смо отишли и где смо тражили пролаз, значи за те људе јер војска је у

међувремену блокирала цесту Товарник-Сотин, значи између, ближе Сотину. Тамо смо отишли и уз неке неугодности које смо тада имали, успели смо се на неки начин договорити да војска пропусти тај конвој значи тих аутобуса и људи. Наравно, било је оно, ако нађу један метак, једну пушку и тако даље, да ће бити проблем и све оно што је било, али да скратим причу, значи тај конвој, односно та возила су отишла, значи преко Товарника, преко Илаче су отишли, отишли на сигурније подручје. После тога смо и даље имали разговоре и контакте, имали смо један разговор и код господина Ловрића где смо једноставно рекли да и Срби и Хрвати да ћемо једноставно штитити једни друге. Не дај Боже да се деси неки експес, да се деси нека лоша ситуација, и то смо хтели одрадити. У међувремену, негде у осмом месецу у месту Ловас су дошли и припадници из Опатовца, Збора народне гарде где смо ми са њима разговарали, да се једноставно ништа не деси у нашим местима, да не дође до експеса, да се ситуација смири, да, једноставно да се не прави паника, јер једноставно нисмо хтели да се ико од људи осећа угрожено. Знате, чим неко долази, чим војска долази, пролази, знате поред нас су пролазили и тенкови и камиони и свашта је било и наравно, чим неко пролази, код људи је био страх, људи су, нормално, нормално су се бојали. Мислим, на крају то је на неки начин природна реакција и једноставно ту ситуацију да је мир, да је ситуација смирена, покушали смо колико је то год могуће било, знали смо шта се догађа у Вуковару, још су радили телефони, људи су имали информације и свима нама је било врло тешко да ту добру ситуацију смирујемо, да се ништа не догађа и ми смо то и успели, значи тај цели Кризни штаб и људи који су тада били тамо, једноставно смо рекли, ако буде неки проблем, ако буде неки експес, ако се нешто лоше деси, идемо стати једни уз друге и не сме се десити ниједном сусједу ништа лоше, ако ми можемо на било какав начин на то утицати. Тако је и било, значи ми са наше стране смо разговарали са људима и једноставно, нити један ружни догађај се са стране људи који су тада били, није догодио.

После тога је ситуација ишла даље, ескалација се настављала, значи посебно у Вуковару, али и у другим насељима, чули смо, знате, не знам, па десио се проблем, значи, напад на место Берак, значи место по месту једноставно су видели да је ситуација таква да ће се проблеми десити пре или после и у нашем месту, значи у месту Ловас. Тога смо били свесни и једноставно смо хтели на неки начин заштитити што год је могуће и што год се могло направити, значи да нитко од људи не страда. Знате, у одређеним моментима смо знали да су и неки млађи припадници српске националности, значи отишли из наших места, оставили су тамо своје обитељи и ми смо се стварно трудили да, знате, људи су долазили из Сотина, па не знам, разорено је место, па је неко

страдао, једноставно смо се бојали да нетко не би се отео контроли и направио неки проблем. Тешко је то било све у то време контролирати, али смо ми то ипак успевали и уствари ништа се драстично лоше у то време није десило. Кажем, то је било тешко, али ево наш Кризни штаб и сви смо ми размишљали да на неки начин то одрадимо како је могуће. Наравно, ми смо и на стражу звали не само припаднике хрватске, значи те сеоске које смо имали, него смо звали све који желе да дођу. Један део мањи се придружио, други део није хтео. И то смо разумели, једноставно схватили смо да је то тако и једноставно смо рекли, добро, разумемо, хајде да будемо људи као што смо до сада били људи. Једноставно смо сматрали да сваки ексцес који се може десити, ружна ствар која се може десити, касније може ескалирати у нешто што ми не би хтели да се догоди. Након тога, наравно долази, долази девети месец, значи долазе нови проблеми, настаје, долази до напада на Товарник, Товарник је разорен, пуно мештана Товарника, али и других места, Илаче и други долазе у Ловас. Било је ту јако пуно људи, јако тешко је то било контролирати, значи исто да се одржи мир, да се ништа не догађа и тако даље и тако даље. После тога смо имали неколико пута преговоре, војска је долазила пар пута по воду, долазили су на економију, једанпут су, не знам како да то кажем, дошли су кроз до економије са не знам колико војника, узели су неку пушку од чувара и тако даље и тако даље и једноставно смо видели да је ситуација таква каква је и пробали смо је кажем држати максимално под контролом. Након тога, долази до преговора са војском, односно долазио је велечасни Бурик у Ловас и врло узбуђен, застрашен, говори нам да је сада Ловас на мети, значи да једноставно морамо ићи на преговоре са војском. Ми смо до тада имали контакте, разговарали смо да буде пролаз слободан, да полиција може отићи до Товарника, до места где су били, значи да људи могу пролазити и тако даље, иако је често пута војска знала направити блокаде, па између места се вршио претрес и свашта, контрола и пуно тога. Ми смо знали да је Товарник разорен, знали смо да има доста жртви, знали смо да је пуно тога уништено и на те прве преговоре значи иде господин свећеник покојни, велечасни Бурик, иде господин Милан Тепавац, господин Адам Рендулић, господин Фрањо Кризманић, заједно са, мислим да је био потпуковник Радосавкић или тако некако, чини ми се, који је исто разговарао са нама да једноставно сви будемо разумени, да идемо на разговоре да видимо што се може догодити, јер било је прича, не знам, да је у Ловасу тисућу људи наоружаних са оружјем и тако даље и тако даље, што су уствари биле глупости, било је лажи, али људи који су тамо живели, који су тамо били, знали су каква је ситуација и шта се догађа. Доласком у Товарник, видели смо разорено место, обадве цркве су гореле. Тада смо наишли у

центру, људи су из трговине извлачили неке патике, свако је радио своје. На излазу из места Товарник онда смо заобилазили, наводно је било минирано, видели смо да једноставно да је место значајно уништено. На излазу према Шиду нас зауставља рампа и тамо смо сусрели Девчић Милана који нас је зауставио, који је био у милицијској униформи, односно имао је кошуљу, чини ми се и тамо се руковао са нама, разговарао је највише са Адамом Рендулићем и тамо је била прича да се нешто не деси овога, онога и онда му је одвраћено да он зна да се у нашим местима ништа није десило, ми ћемо тамо бити за пар дана, то је такав гест, ја сам то схватио као поруку и речено је да се у Ловасу као и до сада да је увек био мир, да се једноставно ништа неће догађати.

Одлазимо у Товарник, испричавам се, одлазимо у Шид, у Шиду чекамо доста дуго преговоре, чекали смо испред школе, испред спортске дворане и ја сам дошао до велечасног Бурика и видео сам, знате у то доба су увек трактори ишли пуни опреме којекакве, свашта је било у њима, људе су доводили, одређене, имали су капуљаче на главама, значи то смо видели два, три случаја, значи вероватно је неко некога ухитио и видели смо и велике колоне војске, пуно оруђа, пуно оружја, јако пуно војника, знате, једноставно је било, нама је било јасно у старту да од неког отпора, ми на то нисмо ни рачунали, нема ништа, знате, то су били апсурди и нама је био циљ да у нашим местима буде мир и да превлада мир. Одлазимо на разговоре са представницима југословенске војске, то су претпостављам били у једном делу припадници служби, не знам тачно, КОС или како су се већ звали, разговарају са нама, траже предају оружја, траже комплетну предају. Ми са њима разговарамо. Они, наравно имају информацију и прете нам, али онако не директно, него дођу до тебе па кажу, а знамо ми ко си ти, што си ти, колико имаш овога, онога и једноставно смо схватили да је ситуација врло тешка. Ми њима одговарамо, што је, како је, каква је била ситуација код нас, знате колико има пушака, колико има цијеви, њих је то све занимало и они су знали малтене боље од нас, мислим, тако да ево, та је ситуација била отприлике јасна. Знао да је тамо био један господин, мислим да се звао Петровић Жељко, за остале тачно не знам, јер он је био, да ли потпуковник или ткао некако. Након тих преговора, одлазимо, враћамо се преко Товарника, отприлике опет једнаке неугодности. Овде је било врло неугодно, иако су се они, морам признати, покушали уљудно понашати у оно време, онако коректно. Након одласка у Ловас, ми смо људима рекли каква је била ситуација и једноставно се знало да ће врло брзо настати проблем, значи да врло брзо код нас долази војска и сви који долазе са војском и да ће бити проблем, јер смо видели што се десило у месту Товарник, једноставно је било разорено, запаљено, цркве

су гореле, један врло ружни, ружни приказ који је оставио на нас један врло јак и дубок утисак.

У тим разговорима када смо дошли у наше место, онда су били, био је једноставно разговор, био је збор грађана где су наравно грађани одлучили да ће у једном великом делу отићи у Илок, да отпора нема, то је било свима јасно, иако нам је пуковник и тада рекао, потпуковник, испричавам се, и сви остали да једноставно морамо држати страже и он је тада рекао, ви немате појма ко све долази, ко све иде, ко вама може направити проблеме. Значи, они су знали да ми не можемо пружити неки отпор, нисмо имали ни са чиме пружити отпор и након тога смо имали разговор, имали смо састанак и након дан или два је поново дошао велечасни Бурик на поновне разговоре, јер скупило се оружја колико се скупило, неколико пушака и један део људи је остао у месту Ловас, формирао се, нећу рећи кризни штаб, него једна група људи која је требала на наки начин одржати мир у тих неколико дана. Ја особно нисам веровао да након тог свега што сам видео, да ту може бити, ајде рецимо да кажем, нешто добро и једноставно сам имао оружје као припадник полиције резервног састава, једноставно сам отишао у Илок јер је речено, ако неко неће да врати оружје, да не направи проблем људима који су тамо, да се једноставно макне. Мислим да је то био коректан однос. Пре тога, наравно нисам рекао да је место Ловас неколико пута нападано, гранатирано, да је погођена црква, да су погођене одређене куће, то је горело, то се угасило и ево људе смо имали који су дошли из других места. Ево, код мене је било неколико људи из Товарника који су исто били изузетно уплашени и једноставно смо, један део људи велики је отишао у Илок, међутим, после пар дана када су људи видели да се у Илоку, исто је била ситуација тешка, није се знало како ће то све проћи, да ли ће људи остати, да ли ће људи проћи, били су преговори исто врло мучни и тада је један људи се вратио, један део људи је остао. Нажалост, један део људи који се вратио, касније је страдао исто.

Ја сам био у месту Ловас до негде 08.-ог, 09.-ог, не знам тачно датум, значи нисам био на дан пада, мислим да је био 08.-ми када смо отишли. Тамо ми је била бака и мама коју смо одвели у Илок са овим дечкима. О осталим догађајима који су се догађали тачно у месту Ловас, знам само из приче других, значи знам оно што смо чули, да је место разорено, да су се десили разни злочини, да су људи страдали, али ево о томе не могу говорити директно, јер то тада нисам био тамо, него могу ако Вас занима, говорити као човек који је чуо јако пуно прича и које смо између осталог прикупљали податке.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, реците ми, колико је било, причали сте о националном саставу. Колико је било кућа српских, колико хрватских у Ловасу пре ових дешавања?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, у месту Ловас је било негде око, мислим да је било негде око 570, 580 укупно кућа. Мислим да је српских било четрдесетак, педесетак, остало су биле хрватске. Након окупације, након рата, након разарања уништено је значи око 260 кућа углавном хрватских, у највећем делу, запаљена је црква, уништено је све господарство, покрадени су све оне покретнине које су могле бити, ја Вам говорим оно што смо ми нашли стање 1997. године када смо се вратили, погон «Борова» је био запаљен, сви господарски објекти су били уништени, капелица на гробљу је била уништена, запаљена, гробови су били многи оштећени, крижеви у месту су били или почупани или уништени. Један једини криж је био и ево и дан-данас се налази на гробљу у Ловасу, иако је промењено дрво, значи корпус је био изрешетан, значи тело Христово је било изрешетано, једноставно, све што је било хрватско је било уништавано, значи једноставно ништа од верских и других, знам да је црква била запаљена, видели смо, први пут је била угашена, иза тога је 10.10. такође запаљена. Након тога смо имали информације да је 1992. године поново минирана. Када смо ми дошли да је видимо, остао је само зидић, значи само један мали зид, а то је наравно споменик културе.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, колико сте Хрвата затекли када сте дошли 1997. године у Ловас?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, не знам да ли је било више од једно тридесетак Хрвата, можда, значи укупно је протерано око 1.300 и нешто Хрвата из места Ловас. Наравно, људи су протеривани, један велики део је значи 1991. године отишао, међутим, било је и оних који су ишли касније, 1992. и 1995. године, значи у том свом периоду.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Реците ми, након победе ХДЗ, да ли сте Ви нудили Србима да уђу у тај нови сазив Месне заједнице?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, свима је било све отворено, свима је било све отворено, и у разговорима, и у договорима, значи сви су могли партиципирати, у власти ако је власт Месне заједнице била комунална власт, а ја сам Вам само рекао у једном примеру да сви Срби који су у месту Ловас имали функције, нитко није, нити је иједну функцију изгубио 1991. године. Мислим да је то довољан податак, само конкретом, значи, избори су били за равнатеља, управо те године, мислили смо да је господин Саво Клисурић добро обављао свој посао и остао је. Ми то нисмо једноставно сматрали да је битно.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, реците ми, Ви сте постали председник Месне заједнице?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Да, Скупштине, да.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ловаса после тих избора?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Да, а пре је био Хрват исто.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А реците ми, када је Ловас добио статус општине?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Опћина је постала 1993. година.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, у то време у Ловасу није постојала станица полиције или нешто слично?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Када?

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Када је била месна заједница?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не, не, у то време не. Привремена станица полиције, јер полиције је било у месту Ловас, негде, мислим да су они били у деветом месецу, значи, један део полицајаца из Илока је дошао у наше место, били су привремено смештени у школи, управо да и они буду један чидбеник мира.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, а реците ми, матична станица полиције за Ловас је била која?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Била је Товарник, била је Товарник у то доба, али Товарник је био уништен, значи у деветом месецу, иза тога долазе полицајци из Илока.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Овај Кризни штаб који сте помињали, када је он основан?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, он је, точно датум не знам, али је значи након, након Борова Села, значи након страдања полицајаца у Борову Селу, значи негде у петом месецу, иза тога можда, пети, шести месец.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Те страже које су биле успостављане, да ли су оне кренуле од тог петог месеца?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Углавном тада иако је било и пре неколико случајева, значи где су, где је била, рецимо, ајде рецимо да кажем нека лагана контрола, значи на улазима у место, место Ловас, у конкретно место Ловас, значи неколико пута је пре тога била, управо због разних догађања, јер Борово Село је била једна кулминација у петом месецу која је била, али пре тога је било доста инцидената који су се догађали и крај нас и околу нас, тако да смо једноставно хтели да на неки начин контролирамо те улазе, колико се то могло контролирати.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Какво су они имали наоружање?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, наоружања је било разног, значи било је углавном ловачко наоружање у највећем делу, али било је и неколико аутомата.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ти стражари, која је то структура била, да ли је становништво Ловаса, мештани?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, мештани, мештани Ловаса, то су били мештани Ловаса, један део је био припадник резервног састава полиције, док остало су били значи људи из места који су једноставно стражарењем чували ред, чували мир, уствари.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли су те страже биле и дању и ноћу или само дању или?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Када како, када како, углавном, углавном када је ситуација била, ајде рецимо, увјетно речено, затегнута, онда је то било и дању и ноћу, али углавном је било ноћу, понекада је уопће није било, када како, јел, у одређеним моментима.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, реците ми, помињали сте у ранијим Вашим изјавама да су неки млађи Срби напустили Ловас?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: То је точно.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Можете то да нам испричате, који је био разлог њиховог напуштања Ловаса?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, ја Вам то не знам рећи, ја Вам не знам рећи зашто су напустили, јер нису сви напустили, један део је остао, један је део био у Ловасу, један је део отишао из места Ловас. Тако да ја не знам разлог, а знате да нису веровали Хрватима који су били у месту, не би оставили своје родитеље или своје жене и своју децу. Осим тога и један део и млађих Срба је остао у месту Ловас, не мали. Можемо рећи да је можда пола отишло, пола остало.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Рекли сте у овој изјави пред истражитељима Хашког тужилаштва да се касније испоставило да су одлазили на војну обуку и припремали се за агресију?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, точно, јер то смо видели и приликом упада у место Ловас и то смо видели у Товарнику, значи да у једном делу људи који су били у Товарнику, који су били у разним униформама, да се налази део мештана Ловаса. Значи, то смо видели и то смо касније могли утврдити, али, наравно, у највећем делу смо то могли утврдити изјавама сведока, људи који су нам испричали ко је био у Ловасу, ко је упао у Ловас, ко је долазио са њима. Наравно, то опет говорим да сам то чуо од сведока који су то доживели, значи ја то нисам видео, осим овога дела у Товарнику и у Шиду.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Реците ми, да ли је ЈНА улазила у Ловас током деветог месеца, током десетог месеца?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Јесте.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Јесу ли били стационарани ту негде близу Ловаса?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Цело време су они шетали, значи, касније се утврдило значи бившим војним путевима, значи ми смо то звали Репиште, између Товарника и Ловаса, често пута су долазили до

економије, узимали воду, једноставно тај однос је у то време био коректан. Ми не можемо рећи да је био некоректан, чак смо имали разговор и договор са припадницима југословенске војске у оно време, значи да пропуштају наше припаднике полиције који су радили у Товарнику и грађане који су се морали на разне начине обскрбљивати у месту или су радили или су имали потребе отићи, тако да је то било коректно, до једног дана када је, кажем, када су једноставно често пута биле и блокаде, претреси, људи су се бојали, знате, онда једноставно без неке велике нужде нису хтели ни да иду.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, реците ми, да ли је у Шидској шуми било смештено нешто?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Јесте, јесте.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Колико је то удаљено од самог насеља Ловас, та Шидска шума?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, од насеља Ловас мислим неколико километара, не знам точно колико.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Реците ми, да ли су припадници ЈНА могли несметано да улазе у Ловас?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Могли су, могли су.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли су те неке цивилне страже, да ли је ту било неких проблема да улазе припадници ЈНА?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не, не, не, то они знају јако добро, често пута су долазили, разговарали смо, били су у Месној заједници, били су на економији, апсолутно, један део такође људи који је долазио код нас је био стациониран на такозваној Ори, то је значи пустара код Опатовца где су исто припадници југословенске војске долазили и узимали су, не знам, за своје потребе, јабуке и тако даље, тако да до тога није било неких већих проблема.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ви сте у Вашој изјави рекли овде истражитељима Хашког тужилаштва да је ЈНА могла да уђе у Ловас без икаквог напада?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Тако је, јер они су и пре тога, значи након преговора значи знали су да једноставно, отпора готово и нема, могли су ући унутра, узети оружје, оно што је било, што је предано и једноставно у разговору са људима, у договору, мислим да тај напад апсолутно није био потребан и да се точно знало какав је отпор, колико људи има и што се, уствари, може, могло догодити.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Реците ми, да ли су Сотин и Товарник, да ли суисто тако била небрањена места или је тамо било неке одбране по Вашем сазнању?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Чујте, за Товарник знам да је било отпора одређеног. И у месту Ловасу је било отпора када је био упад, било је

неке пуцњаве. Сада, колико је то било и што је било точно, не знам, али исто у Сотину, за Сотин Вам не могу точно рећи, само знам да је из места Сотин исто као и место Ловас јако страдало, као место Товарник, тако да дан-данас има јако пуно људи који су нестали, који су одведени, за које се једиоставо судбина не зна, а точно што је било, како је било у Сотину, не знам, али по причању људи, сведока које смо ми видели, са којима смо и разговарали, било је веома ружно.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, реците ми, да ли је у деветом и десетом месецу 1991. године било припадника Збора народне гарде у Ловасу?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Причали сте, а и данас сте то поменули, да су вођени у тим неким летњим месецима преговори са војском у вези запречавања путева, проласка ових избеглица, Сотин, Илок и да су ти преговарачи били мешовитог састава.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Точно, увек су били мешовитог састава. Сваки пута када смо ишли на разговоре, тај састав је био мешовит, управо да покажемо и докажемо да сви отприлике једнако размишљамо, да буде мир. То је оно најважније што смо хтели показати и доказати и да се, уствари, у нашим местима, што је најважније, осим неких пар мањих инцидената које се може окарактеризирати овако или онако, знате, то је, ја сам и задњи пут чуо када је била прича, не знам, неко је запалио неком кућу, овога, онога, ево и на то ћу се обратити, мислим, те у највећем делу информације нису точне, значи нису истините, а желим рећи да смо сваки пута када смо контактирали са припадницима југословенске војске, али и када смо разговарали значи са припадницима, значи Збора народне гарде који су долазили, једноставно смо желели да буде мир и то су знали и Хрвати и Срби, то су и Хрвати и Срби знали.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, реците ми ове избеглице из Сотина, из Товарника и тако даље, да ли су то били цивили, да ли су то били неки наоружани људи, да ли су?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, то је у том моменту када су људи долазили, људи су долазили значи и у цивилним униформама, нешто је било полиције. Већина грађана је била ненаоружана, али било је људи који су имали оружје.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли су се они, ти људи са оружјем задржали до напада на Ловас?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Већина не, највећи део, колико ја знам, је отишао, да ли је ово што, из Сотина су отишли одмах за Илачу и тако даље, док су људи из Товарника у највећем делу су отишли за Илок, или су отишли не знам неким својим правцима за који ја не знам.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Рекли сте раније, а то сте и данас поновили, да неки официри који су долазили су Вам рекли да са то мало оружја треба да држите страже због неких паравојски које улазе у село и данас сте поменули да је то неки потпуковник рекао.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Точно, Радосавкић, мислим да се зове Радосавкић. Он је то рекао и рекао је, «чувајте се», да једноставно ни југословенска војска у одређеним моментима није имала контролу над појединим групацијама које су правиле проблеме и они су рекли тада и њима. Ево да Вам појасним, оно што смо ми чули и када је човек видео чим ми располажемо, мислим, то је била, било неколико пушака, не знам, двадесетак, тридесетак или нешто ако је остало од људи из Сотина, који су бежали па су оставили. То је, уствари, све заједно било у односу на неку силу, ништа, то је било ето тако да се једноставно мање бојимо и да се осећамо сигурнијим, ако нетко са било које стране дође да прави проблеме. Значи за ништа то није вредело.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, Ви сте поменули и данас а и раније сте помињали тачно датум да сте 27. септембра 1991. године Ви ишли у оној преговарачкој групи, мешовитој групи сте ишли прво у Товарник, а после у Шид.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Точно.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па сте тада срели Милана Девчића, разговарали са њим. Да ли је Милан Девчић имао сазнање да у Ловасу нема припадника Збора народне гарде?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, вероватно да су људи који су, вероватно да, јер ја претпостављам да су људи који су, ако им је у месту Ловас, ако је један добар део обитељи остао, знате, и ако се ништа није ружно дешавало, да су имали тачно информацију шта се догађа, знате. Није Ловас нити велико село и увек се могла добити оваква или онаква информација. Претпостављам да да, јер не само он, мислим да југословенска војска и сви, не знам ко се са тим бави, да ли обавештајни официри или нетко, морали су знати каква је ситуација у нашем месту. Они су врло добро знали тко има, што има и каква је ситуација, барем је то моје мишљење, то је њихов посао био.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Реците ми, да ли су ти мештани Срби могли да излазе из Ловаса, несметано?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Нитко им није бранио, нитко ником није бранио и свако је могао излазити или улазити када је могао. У одређеним ситуацијама је можда ситуација била проблематична, међутим ја не знам да је ико имао проблем да изађе или да уђе у наше место. Ја за тај проблем не знам, могуће да је била, а ја не знам.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Рекли сте пред истражитељима Хашког тужилаштва, «Мића Девчић је затим постао командир полиције САО Крајине за село»?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Точно, то смо чули од људи који су били сведоци, значи од људи који су нама давали изјаве, јер ја тада нисам знао тко је био, нисам био у месту Ловас и сва та сазнања од значи пар дана пре пада места па надаље, могу само сазнати од људи који су то нама причали, који су нам долазили, давали одређена сведочанства и ми смо то прикупљали, једноставно да се то не заборави и да се зна што се десило у нашим местима.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Помињали сте истражном судији да сте и Крњајића видели том приликом у Ловасу, у Товарнику?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Точно.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Где сте њега видели, да ли сте имали?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Није било контакта, али смо га видели на, мислим да је био тамо на излазу из места или негде успут, углавном смо га видели, ја сам га видео.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Тај разговор Ваш са неким официрима, кажете, официрима КОС-а тамо, какав је био то разговор, шта су они конкретно, тражили предају оружја?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Точно.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Када сте Ви њима рекли да ту нема у Ловасу?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Све су они знали, рекли смо им колико има оружја, шта има, каква је ситуација, да комотно могу доћи, да могу да виде, да могу комотно доћи у наше место, да им се ништа неће десити, као што се и пре ником ништа није десило, знате, јер и наравно били су разговори, преговори да се комплетно све оружје, али тамо се причало, преко тисућу пушака и тако даље, што, знате што су биле приче које нису држале воду.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли је и после тога неки официр ЈНА дошао у Ловас и преузео оружје?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Да, било је иза, тога је, мислим да је баш тај потпуковник дошао са припадницима војске и видео да је пред нама, не знам, колико је било, негде десетак можда, не знам точно, комада, петнаест оружја и он је рекао, то вам треба за страже, немојте то дати. Уствари, он се онда могао уверити колико је то било јадно, знате, колико је то било значи мало оружја и које је уствари стварно служило да се уствари направи једноставно контрола да се ништа ружно не деси.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А тај састанак са сељанима и разговор да им се каже шта је било на тим преговорима, какав је био закључак тог састанка?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Био је закључак да једноставно отпора нема, отпора не може бити, људима је објашњено каква је ситуација, ако неко не жели да остане у месту, значи ако неко има оружје или било како може отићи из њега. Значи, отприлике то су били закључци и тако су људи и поступали, како ко, знате.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Реците ми, да ли је том приликом тих дана дошло до предаје оружје и полицији из Илока?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Јесте, и то је било, значи полиција Илока је исто долазила и одређени број комада оружја, сада Вам не знам точно детаље, је исто било где смо исто ми могли покупити и однети то мало оружја што је било у месту.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Овај други одлазак у Шид, колико сам разумела, Ви нисте ишли?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не, не.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли сте сазнали исход тог одласка?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Исход тог одласка су били, могу само препричати оно што знам, јер не знам точно детаље.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Када се то десило?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Да, знам да је био господин.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Само ми реците, када се тај други одлазак у Шид десио?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не знам точно, неколико дана иза тога, сада точно Вам не могу рећи датум.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли пре оног 01. октобра 1991. године када је први пут гранатиран Ловас?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Мислим да је било пре тога, али кажем, не могу Вам гаранirati. У томе нисам суделовао, у томе нисам отишао и могу рећи да је након онога нашег првог доласка једноставно у месту завладала паника, значи настали су, људи нису знали куда и шта би и како би, знате, једноставно тешко је за сваког грађанина да донесе своју одлуку. Кажем, један део људи је отишао у Илок, па се касније вратио. Нажалост, један део је и страдао, један део људи је отишао у Илок, отишао је касније у конвоју, један део је остао у месту, један део је отишао неким својим путем, ишли су кроз њиве, шуме, па су се пробијали према Илачи и према Нијемцима, значи како ко је одрадио. Значи исход тог састанка је отприлике био као овај, значи, тих неколико пушака је или већ колико је, десетак, петнаест, не знам точно, овога је понуђено војсци и кажем, господин пуковник, колико ја имам информацију, је рекао да то оставимо себи, јер ће нам то требати, не дај Боже да вам неко дође, да вам направи циркус и управо сам рекао кога је ту навео.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли он то поново долази у Ловас или је то тамо причано на састанку?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не могу Вам то гарантирати, не знам, не могу Вам точно гарантирати, ево да се неко не ухвати за тај детаљ.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Помињали сте истражитељима Хашког тужилаштва да после неких преговора, да ли ових првих или других, да су сељани основали одбор у чији су састав ушли и Срби и Хрвати?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Тако је.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Главна сврха одбора је била очување мира и спречавање напада ЈНА, али да је то само била добро испланирана представа. Тако је бар овде констатовано да сте рекли.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, слушајте, ја мислим да је вероватно било доста грађана српске националности који нису желели да се то деси. Међутим, знате, прича да ће се нешто преокренути дан, два, ми смо наравно у то веровали, међутим, касније се показало да је то знате, да је то било све нажалост без основа. Знате, то је била најбоља воља, добра воља, добро размишљање, ми смо имали добро размишљање, јер управо у том духу како сам рекао, ми смо функционирали цело време, значи и разговарали са нашим суседима и једни другима обећавали заштиту, ако буде неких проблема и ми смо са хрватске стране максимално то проводили. Међутим, када су настали проблеми, то је тако било до тога дана, значи тада је то било одрађено онако како треба и то је била добра замисао. Међутим, на крају смо видели да од тога нажалост није било ништа, јер, знате, да је нетко, нетко хтео да то тако не буде, једноставно не би било таквих жртава, не би било толико људи убијено и не би било толико крви, јер још једном наглашавам, да се у месту Ловас до 1991. године значи до 10.10. ниједном једином грађанину српске националности ништа није десило, нико није ударен, нико није убијен, ништа се лоше није десило. Сада Ви отприлике да схватите каква је ситуација, у одређеним моментима је била хаотична, људи долазе са свих страна, долазе кроз кукурузе, уморни су, неко је неком страдао, неко је некога и убијен у тим нападима и тако даље и ми ту целу ситуацију уз велики, велики труд ипак на неки начин спуштамо на земљу и ништа се ружно не догађа. Значи ружно, знате што је ружно.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, реците ми, 01. октобра 1991. године, гранатиран је први пут Ловас, гађан силос, тако сте рекли.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Тако је.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Други пут 05. октобра 1991. године гађана црква. Да ли у та два гранатирања је било страдања цивила или ових цивилних објеката, мислим на куће?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Једна кућа је погођена, значи, у овоме другом гранатирању, то је кућа Бекчевић Тадије, значи она је онда погођена.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Једна једина кућа?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Да, мислим, то је оно што ми знамо, а ово остало је значи је погођена црква, значи, црква је погођена и погођени су силоси, значи, пуцано је по њима.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли је црква још који пут гађана касније или је то један једини пут било?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Ја мислим да је два пута црква гранатирана, један пута гранатирана, а други пут је чини ми се, ракетирана.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Не, не, каснији период, не мислим на исти дан тај?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Иза тога, мислим да је два пута гађана црква.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Не знате када је други пут гађана црква?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не знам, мислим дан, два после, неколико дана после је била.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ви нисте били почев од 08. октобра 1991. године па надаље?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Тако је.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли сте имали нека посредна сазнања од људи, шта се то десило у Ловасу?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Наравно, посредна сазнања су била таква да су људи дошли у Илок, један део, значи, људи који су протерани и једноставно смо од њих чули део прича, значи о којима Ви пуно знате, о коме се пуно и говорило и о којима смо ми писали, али наравно, један део смо тих информација добили каснијим прикупљањем разних докумената људи који су то све преживели. Значи људи, тада су само људи који су дошли у Илок, значи, до прогонства 18.-ог, значи тада смо добили један део информација, да је у Ловасу пуно мртвих, да је настао, да је кренуо напад у пола осам, да је пуно људи лежало на улицама, то су биле информације које смо добили у тим моментима, баратало се са оваквим или онаквим именима, са пуно људи, један добар део је био точан, један део људи су, знате, у оном страху и бежању и тако даље, вероватно нису добро рекли. Говорим о оном делу информација које смо ми добили тада у Илоку, значи, да је црква запаљена, да пуно кућа гори, да једноставно, да је у месту Ловас зло. Ево, то су биле те прве информације уз пуно, пуно ружних слика, ружне информације које смо тада добијали. Ево ја сада праве информације смо добили тада у једном делу, а касније смо точно утврдили што се дешавало и иза тога је било и минско поље и сва убојства која су се догађала и након тога, значи 10.-ог. 10.-ог су убијене 23 особе које смо добили информације, једна је погинула од гранате, док су остали убијени приликом упада у место.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ви сте у Вашој књизи «Крвава истина» прилично прецизне податке дали о свим тим жртвама и када и колико је страдало и све. Те информације, од кога сте Ви добијали?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, ми смо те информације добијали од наших грађана који су преживели, значи конкретно је, рецимо, само пример да Вам наведем, на минском пољу је натеран, на минско поље, односно, одведен на минско поље 51 ловаски Хрват, 21 је убијен, односно 20 је убијено на минском пољу, један је пре тога, док су, то је према информацијама које смо добили, док је 30 људи преживело и онда смо ми једноставно добијали податке од њих што се десило на минском пољу, доста тих исказа и онда смо од тога, једноставно покушали направити један склоп информација. Знали смо да је од других људи који су сахрањивали, сазнали смо да има масовна гробница, да има појединачних гробница и тако даље тако да смо једноставно тај мозаик стварали годинама. Значи онај део који смо ми хтели да се једноставно то не заборави.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли сте контактирали са људима који су скупљали те лешеве?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Наравно, наравно, и са њима смо контактирали од, не знам, господина Берислава Филића, Ивице Филића, који је возио и многи други. Значи од њих смо сви добили информације, они су нам давали информације које смо онда ми покушали, иако ми нисмо нити истражитељи, нити суд, ми смо те податке, једноставно сакупљали да имамо једно сведочанство једног времена, значи једног страдања, једне крваве истине, како се књига зове.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, реците ми Ви нисте били у Ловасу онај дан када је био напад, нити у ноћи између 09. и 10. октобра?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли су те цивилне страже тада биле на својим пунктовима?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, ја Вам сада точно не знам детаљ да ли су били на сваком пункту цивилна стража. Ја мислим да су били, значи то вече у једном великом делу. Сада, да ли су биле ујутру не знам, кажем, не знам ту информацију, не могу Вам точно рећи, а претпостављам да нису када знате, људи су једноставно схватили да ће, колико смо ми имали информацију, да ће нетко једноставно доћи, да ће доћи југо-војска. Знате што су људи у једном великом делу размишљали? Добро, у реду, доћи ће војска, промениће заставу, покупиће оно мало оружја и биће мир. Отприлике тако, велики део људи је размишљао. Нажалост су погрешили.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли имате неких сазнања, каква је улога наших оптужених била у нападу?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, ја што се тиче њих, имам информације оно што сам добио само од других мештана, значи.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: То ми реците.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Ја не могу точно рећи ни за једнога ни ово ни оно, него могу само рећи оно што сам чуо, што смо податке добили и што смо податке прикупили. Мислим да је то отприлике.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Реците ми, да ли имате неких сазнања, каква је улога била Милана Девчића, Милана Радојчића, Жељка Крњајића?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Они су се, они су, према информацијама наших грађана, они су били ти који су улазили у село, који су били у групама, који су водили групе, претпостављам да су они водили, вероватно зато што су били мештани Ловаса, да су они познавали улице, познавали и куће, познавали и људе, јер након тога, знате, нису случајно гореле многе куће, нису убијани многи, многи људи, знате. Ја знам да је то било велико страдање, међутим, то страдање места Ловас је трајало од 10.-ог па скроз, додуше 1993. године када су убијене три жене, је трајало до, готово до Божића, знате до протеривања и ја претпостављам да је нетко људима који су долазили морао рећи, не знам, овај је добар, овај није добар, ово треба овако направити, ово онако, јер знате, ја када бих сада дошао, да ме нико криво не схвати, не знам, у, не знам у било које место, у Ваљево или у Бачку Паланку, ја немам појма ко је ко, знате. Ипак је нетко некоме морао рећи што се догађа, то је моја претпоставка, кажем опет, не могу ништа рећи више. Морао је рећи, о чему се ради, о чијим кућама се ради, о којим људима се ради, иако нисам, пуно пута када сам размишљао зашто су неки људи страдали, нисам једноставно видео логику, јер се никоме ништа није десило. Знате, ја дан-данас када размишљам и легнем, размишљам због чега, због чега су људи који никоме ништа нису скривили, страдали. Због чега је страдало дванаест жена, због чега су старци убијени, због чега су убијани људи. Па, некада су људи у Ловасу и Хрвати и Срби били кумови, били пријатељи, били сусједи, женили се међусобно. Ја то нисам разумео. Ево дан-данас не разумем и не знам да ли ћу икада добити одговор.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, реците ми да ли имате сазнања које су последице тог гранатирања, који део Ловаса је гађан тим гранатама?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Углавном део места где су живели Хрвати, углавном тај део места.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Како се зове тај део?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, то је део места који се звао Шљивовац, који се звао Брдо, значи отприлике су гранате оно што сам ја добио, ја кажем опет, оно што сам добио информације, значи место, значи отприлике су гранате летеле до центра, значи до тог дела где је углавном живео значи хрватски део.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли је неко погинуо од тих граната?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Колико ја имам информацију, Латас Милан, једна једина особа.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли је неко рањен?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не знам, немам информације.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Помињали сте истражитељима Хашког тужилаштва да је нека жена Марија Видић рањена?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Да, точно, она је добила неколико, добила је, добила је, сада сте ме подсетили, захваљујем се, значи добила је гелере вероватно од граната, значи мислим у ногу да је била рањена, тако некако је била, у оном делу кажем који смо ми добили информације. Зна да је Латас Милан погинуо, чак сам био и назочан његовој ексхумацији, а сахрањен је у свом дворишту, значи окол у врту.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Када сте поменули овај податак да је тог 10.10.1991. године 23 људи страдало, да ли сте ту рачунали и овог Милана Латаса?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Да, да.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А реците ми, помињали сте да је у ранијим изјавама, набрајали сте који су све људи, па сте поменули неког Петра Рендулића, да је страдао тог дана, 10.10.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, точно, Петар Рендулић, али смо касније утврдили да није тада, него је мислим да је нађен мртав на тавану код Тепавац Обрада. Мислим да је касније утврђено у одређеним моментима, знате, ми када смо имали податке које смо добијали, добили смо доста података, међутим, неке смо морали годинама проверавати, знате, јер пуно ствари, један добар део људи је видео, није видео, тако да су неки подаци, ево до овог задњег нашег издања, седмог издања књиге су се морали точно, точно утврђивати. Није то било лако, јер, знате, податке где имате одређени број сведока, за неке немате, врло је овај тешко, тешко утврдити, до оне ексхумације масовне гробнице и тако даље. Ми смо имали, тада су биле информације које ми можемо назвати оно што смо ми скупили, да су вероватно информације, али и претпоставке, знате, неко није дошао на лице места, није нашао масовну гробницу, ми смо могли претпоставити.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, само то ме занима, значи Петар Рендулић није тог дана страдао, како накнадно сте утврдили, да то није било 10.10.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Тако је, тако је.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Изјавили сте, такође у својим ранијим изјавама истражитељима Хашког тужилаштва да је 28 људи убијено, значи од напада до оног догађаја на минском пољу.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Да. Између тога смо имали информације да су убијани људи као Јонак Рудолф, значи који није, значи 23 је значи убијено значи у нападу, значи 6 особа које смо ми добили информације, значи страдало је до минског поља. Међутим, точно време када су људи страдали, да ли је нетко страдао пре минског поља, или је страдао после минског поља у току ноћи, знамо да су три особе биле у капелици, ево то су рекли људи који су прикупљали, да ли су они убијени непосредно пре минског поља или после, знате, то је тешко било утврдити, јер људи су их једноставно након дан или два, покупили. Знате, ни они нису знали, то је била претпоставка да ли је дан пре, да ли је тај дан, или дан пре или после, јер једноставно се сваки податак у тим моментима у односу на оно што смо ми имали, није могао, није могао прикупити. Знате, ми смо добијали изјаве сведока, писали и тако даље, јер нисмо ми били они класични истражитељи баш да ми знамо сваки детаљ, него је то нама било више за неку нашу архиву и да знамо ко је од људи убијен, ко је страдао, односно да би се знала точно истина. Нама је можда било битније у одређеном моменту да знамо, ко је страдао, е сада, да ли је баш он страдао, не знам 17.-ог или 16.-ог, можда ни ти људи нису знали, јер, знате, људи су одвођени у ноћи или већ када и тко је могао знати кад је неко убијен, дан пре или после. То је тешко, то се касније утврдило нашим доласком у место Ловас, јер велики део смртovníца је пронађен у матичном уреду, односно уписом у књигу умрлих, како се зове већ.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Реците ми, истражном судији сте рекли «Љубан Деветак, значи њега су звали тата, газда у селу, да је био све и свја»?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, точно, то су људи који су изашли и који су излазили и то су изјавили, а те изјаве можете видети у многим, многим новинама, многим медијима, пуно тога што је објављено, ево можете погледати и тако да ћете ту информацију добити са многим сведоцима са којима смо разговарали. Они су управо то рекли.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Шта су Вам ти људи испричали, у ком смислу је тај човек био све и свја у месту Ловас?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, чујте, ја сам добио информацију, значи да је човек који је био командант места, таква је била њихова прича. Јел то точно или није точно, то ће утврдити суд, да је био главни у задрузи, значи да је о свему одлучивао он. Е сада да ли је то точно или није точно, ја само говорим оно што сам чуо.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли сте сазнали, које су формације биле у месту у то време?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, ко је.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Почев од 10.-ог па надаље:

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Имали смо информацију да су били припадници паравојних формација «Душан Силни», тако смо имали

информацију да су били припадници територијалне одбране, значи који су у једном великом делу били домаћи Срби и да су били припадници југословенске војске. Сада који су били, не знам. Значи, знамо то због људи који су говорили, због униформе које су имали, због тенкова који су долазили и тако даље.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли сте сазнали од тих људи који су били у то време у Ловасу, ко је био командант територијалне одбране?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, ја сам добио информацију да је командант територијалне одбране био господин Радојчић, сада да ли је био, да ли није. Кажем опет, говорим о томе делу, значи, за оне информације које смо добили од сведока, њих неколико је то потврдило, сада.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Помињали сте истражитељима Хашког тужилаштва да су неки људи одвођени у логоре?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Тачно, тачно, један део људи из места Ловас је према, наравно, изјавама сведока и касније информацијама које смо добили, наравно, каснијом разменом, знамо да је одређени број људи из места Ловас одведен у логоре, значи, као што је Марко Грчанац, као што је Рендулић Ивица, као што је Краљевић Златко и још неки, значи Божо Перичић и још неки људи су одведени у логор.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Реците ми, да ли је тај човек Златко Краљевић, да ли је он жив?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не, он је страдао.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Зато што видим у ранијим овде, да је саслушаван као сведок у Хрватској, а значи није тај човек жив?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Страдао, страдао је, али желим можда још једну реченицу рећи, пуно људи који су били на минском пољу, који су натерани, да су умрли, значи којих више нема, знате, од господина Ђуке Радочаја, који је умро, од господина Марка Филића, од господина Лукетића, од господина Краљевића, од господина Петра Палијана и многих других, знате, нажалост број људи који је доживео та сва страдања, нажалост их је све мање. Кажем, нажалост, јер вероватно у једном великом делу су последица и та страдавања.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Овде оптужени Жељко Крњајић је суду приложио слике са неких надгробних споменика ових људи и на тим сликама има да су ови неки људи означени као хрватски војници – Златко Божић, хрватски војник, Петар Бадањак, хрватски војник.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Ти људи су у тренутку када су били ухваћени, значи били цивили, значи сви људи који су ухваћени, су били цивили, били су припадници значи сеоских стража. Значи, та сеоска стража, у тој сеоској стражи је могао бити било тко и да је био неко од грађана српске, мађарске или било које националности, исто би имао тај третман. Значи, он није био војник и на крају, и да је неко био и војник,

он је био заробљеник. Знате, већина тих људи су били заробљени. Ја мислим особно да нема нико право ничији живот угрозити, без обзира о којем се својству и функцији ради.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли је током ових догађања дошло до неких страдања српских цивила за све ово време?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Реците ми, да ли су куће српске рушене, спаљене или таква нека ситуација?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не, у месту Ловас нити једна српска кућа није уништена, значи у 1991. години. Да ли је касније било, ми када смо се вратили, било је неколико кућа где су грађани сами поскидали свој материјал, однели и тако даље, али значи то је било време окупације места, значи у време када је, када хрватска власт тамо није била и тамо је то нетко други направио.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Овде је бранилац оптуженог Љубана Деветака приложио суду неки План узбуђивања обране Ловаса. Ја ћу Вам дати да Ви погледате овај план, с обзиром да овде стоје неки подаци да је Кризни штаб основан 10.04.1991. године, па Ви погледајте то и реците, да ли је то аутентичан документ?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, ја тај документ нисам видео, сада да ли је он оригинал, не знам, стварно не знам.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не знам, ја га доиста нисам видео, могуће, мислим, ја га нисам видео.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро. Реците ми, разумела сам Вас да сте Ви присуствовали ексхумацији.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Да.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли сте на неким телима приликом ексхумације видели?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Да, белу траку, да.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Имају ли чланови већа питања? Тужилац, изволите.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: У вези трагичног догађаја који колоквијално називамо минско поље, изјашњавали сте се приликом разговора са истражитељима Хашког трибунала. Између осталог тада сте навели да су учесници који су водили колону око педесет Хрвата били Милан Рендулић, Илија Кресојевић, то је Ваше посредно сазнање?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: То је сазнање сведока који су ми то изнели, значи посредно, није непосредно, значи сазнао сам од људи који су били.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Поменули сте резервисте из Ваљева.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Точно.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: И четнике такозваних «Белих орлова» са кокардама на капама?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Точно, то су сведоци изјавили.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Овде у тој изјави стоји нешто што за мене представља индикативан податак, јер смо га као таквог и ми, Тужилаштво тврди да је то тачно, кажете, шест четника?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, ја сам тај податак добио од наших мештана. Ево, да ли је он тачан или није тачан, да ли је више, да ли је мање, ја доиста не знам.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Ви сте баш ставили податак да је шест.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Точно.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Тога се сећате?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Точно, точно.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Некога од ових, не можете да се сетите кога?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не, не.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Немам питања, хвала.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Да ли је више, да ли је мање, доиста не знам.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Изволите даље.

НАТАША КАНДИЋ: Сада је тужилац споменуо Илију Кресојевића. Да ли сте имали прилике да га видите после?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Јесам.

НАТАША КАНДИЋ: И какав је то био разговор?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, ми смо имали разговор 1991. године са њим и са господином Жељком Брајковићем и они су дошли код мене и ми смо разговарали и тада ми је господин Кресојевић рекао што се догодило, да он доиста није крив, да он нема са тим везе, али да се у Ловасу, односно на минском пољу десио велики злочин. То ми је тада рекао, ја сам му рекао, «чуј, ако то знаш, зашто то не потврдиш пред, не знам, значи судом, полицијом, да ли у Хрватској, да ли у Србији»; он ми није рекао. Претпоставио сам да се бојао.

НАТАША КАНДИЋ: Да ли Вам је рекао, ко је учествовао у томе, шта се тачно догодило, да ли је помињао имена?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Отприлике, отприлике ово што смо добили информацију, да му је било наређено да заједно са господином Рендулићем значи поведе колону ловаских Хрвата који су пре тога целу ноћ били тучени, малтретирани, бодени ножевима, на све начине малтретирани, један део људи није ни стигао до минског поља.

НАТАША КАНДИЋ: Да ли Вам је то рекао?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Да, да, значи да су људи тешко страдали, да је видео пуно измучених људи, да су Бошка Бођанца, да је убијен на и да се у Ловасу десио пуно тога ружног.

НАТАША КАНДИЋ: Да ли је помињао нека имена?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не специјално, не, осим њега и господина Рендулића и да је њима због тога, због тога тешко и да они немају са тим ништа.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли је рекао ко му је то наредио да иде?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не.

НАТАША КАНДИЋ: Да ли сте имали прилике још некога од мештана Срба да сретнете после тих догађаја?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, ја сам 1997. године, значи када је хрватско Подунавље значи реинтегрирано, значи имао доста могућности разговарати са многим грађанима српске националности и где смо, ја сам онда отворено разговарао са неким од њих и питао сам, због чега се то десило и онда су раширили руке и рекли су, ето чуј, тако је било, таква је политика. Ја сам питао зашто, због чега.

НАТАША КАНДИЋ: Да ли сте имали прилике Грковића да сретнете?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Милана Грковића, са њим сам разговарао, разговарао сам са Ђуром Продановићем, такођер и Ђуро Продановић ми је тада рекао да сам, јер били смо суседи, нисмо далеко живели, улица једна од друге, да сам тамо ја остао и многи други, да не би дочекали дан, у том стилу, значи да би страдали, а ја сам га питао због чега, знаш ли један једини разлог. Каже, тако је то било, значи они нису могли ништа.

НАТАША КАНДИЋ: Да ли су помињали имена, да ли су помињали, то су ти направили, то је?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, чујте, то је, нитко није говорио, знате када смо почели ту тему и када се отварала тема, што се десило, ја сам онда отворено рекао неколико пута, знате, ја бих разумео да је ситуација била најжалост таква каква је и да сте рекли, чујте, ви Хрвати не можете више овде бити, таква је ситуација, одлука, и једноставно нећете stradати, него ћемо вас истерати вани. Јесте то ружно, јесте то тешко, али није, нису главе падале. Ја дан-данас опет говорим, не разумем због чега, ево дан-данас не разумем због чега, јер, кажем, још једном се враћам на почетак, никоме се ништа доиста лоше није десило. Не знам разлог због чега.

НАТАША КАНДИЋ: Ви сте ишли на тај преговор, ишли сте у Шид.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Точно.

НАТАША КАНДИЋ: Виђали сте официре бивше ЈНА:

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Точно.

НАТАША КАНДИЋ: Како су, да ли су они Вама деловали као часни, официри којима можете да верујете, да ли су били са њима припадници паравојних формација?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Точно, у месту Товарнику, знате, све је илузија коју је нетко могао имати, да ће то све проћи мирно, знате,

тешко је рећи, али ја сам у себи доживео да једноставно, ако је страдао Сотин, ако је страдала Илача, ако страда Вуковар, ако је страдао Берак, не знам како ће бити са Ловасом. Знате, врло тешко је то гледати, околу куће горе, цркве горе, људи околу, околу ходају, различане униформе, од југо-војске до различаних шарених униформи, различаних ознака, знате, једноставно смо онда видели да су уствари сви који су били у том месту, наоружани били заједно, знате сви, барем смо то видели, чак и неке полицијске и тако даље и иако су у том моменту припадници југо-војске покушавали, односно официри коректно понашати. Ја не могу рећи да се потпуковник Радосавкић није коректно понашао. Можда је имао и такво размишљање. И у Шиду када смо разговарали, то је све ишло на неку коректну базу, па дајте, па ово, па оно, међутим, када је било ко од њих дошао до нас, онда смо, уствари, чули сасвим другачије мишљење, знате, шта ви овога, онога, не знам, усташе, има вас хиљаду тамо, имате толико и толико, шта сте ви направили. Па ја сам питао, и шта смо направили, па коме се шта десило? Знате, мислим да су из нашег места отишле, тотално, или ишле намерно ишле неке тотално криве информације од неких људи који су, не знам, не знам због чега се, још једном се враћам, то десило. А ја мислим да ако је неко хтео имати праву информацију, имао је, само је није хтео употребити, једноставно га није занимало, знате.

НАТАША КАНДИЋ: Ви сте разговарали са великим бројем људи који су дошли у Илок и касније.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Точно.

НАТАША КАНДИЋ: Кажите ми, шта су они говорили о томе, ко је одговоран у селу, била је и ЈНА; биле су разне јединице, «Душан Силни»; шта су људи говорили?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Сви заједно, сви заједно одговорни, али опет у великом делу људи што су говорили, ја опет враћам се на ону причу, значи да они људи који су дошли, не знам, из неких места, нису знали чија је која кућа, ко је Хрват, ко је Србин и тако даље и тако даље. Значи, ипак је им је то нетко морао рећи. Значи, зато су одговорни неки људи. Ја не знам који су, вероватно, сигурно ће то суд утврдити, али знате, онај ко је дошао, ја сам то себи узео за пример, као да ја сада дођем, рекао сам, у неко место, па откуд ја знам ко је ко. Знате, нетко је на крају, у месту Ловасу су били затвори, људи су одвођени, одвођени су у логоре. Знате, нетко ко их је затварао, ја не знам по којем разлогу, по којем закону, по којим правилима, тко је то одређивао, знате, Ловас је мало место и не знам, читао сам многа сведочанства овде, па онда, рецимо, многи људи кажу да нису знали, а били су десет метара даље, да је, не знам, у бившој месној заједници затвор, а они су били десет метара прекопута или двадесет, знате то, не знам, то не пије воду. У Ловасу је

направљен велики злочин, огроман је злочин направљен, људи су страдали и ми не оптужујемо, ја не оптужујем никога, него онај тко је направио тај злочин, нека за то одговара. Ловас је дан-данас мирно село, у Ловасу дан-данас живе мирно и Хрвати и Срби и Мађари и сви остали, људи раде, људи добијају послове, Ловас се опоравио и господарски, значи уз помоћ нашег господарственика, помоћ Хрватске државе и многих пријатеља, и ми то хоћемо да остане и даље. И једино што је проблем, велики је проблем да они који су починили злочине, којима се то, наравно, утврди, за то одговарају. Мислим да је то јако битно, јер до рата се ништа ружно није догађало. Значи, након рата, ево сада је јако добро, онај ко хоће да зна каква је ситуација код нас може доћи, може проверити, може кад год жели доћи у наше место да види каква је сада ситуација, једна коректна и људска ситуација. Мислим да је то јако битно нагласити и мислим да је то основа свега.

НАТАША КАНДИЋ: Рекли сте нам да је Ловас у то време било богато место. Реците нам, шта је остало, ту је задруга, шта је остало нешто као евидентно неко овај богатство?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Једино што нам је остало, остала је земља, знате, то се није могло однети.

НАТАША КАНДИЋ: Не, мислим, тада када је успостављена српска контрола, шта је то што је у селу било, као то јавно богатство, јавно добро, а да је онда узето?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Чујте, у селу Вам је било пуно приватника који су били врло богати, било је преко двеста трактора, задруга «Ловас» је имала тридесетак, четрдесет трактора, комбајна, камиона и тако даље.

НАТАША КАНДИЋ: Да ли знате, шта се са тим догодило?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, отуђени су, нема, нема ништа, ми када смо се вратили, нашли смо десетак старих трактора који су били уништени. Значи, све што је било имовина Хрвата, имовина људи који су протерани, није остало ништа, знате. Ми када смо се вратили 1997. године, нашли смо празне куће – или је била запаљена или је била девластирана или је била тотално празна. Било је коректних људи који су живели до 1997. године у нашим местима, који су сачували оно што су могли, али ти нису били ни први, ни други, него ко зна који су улазили у наше куће.

НАТАША КАНДИЋ: Немам више питања.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Изволите даље.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: Хоћемо паузу или?

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Не.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: Добро. Па, ја ћу врло кратко, морам да признам, неколико питања, али пре тога, питам начелно, да ли сведок

остаје при свим изјавама које је до сада давао. Ви сте му и предочавали неке.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Изјаснио се да остаје.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: Хвала. Сведок је раније у изјавама, а и данас, чини ми се, напоменуо да је аутор или коаутор једне књиге, сведочанства ове трагедије у Ловасу, па ја питам, да ли је аутор или коаутор?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Коаутор, пише у књизи, ако имате жељу, ја ћу Вам је оставити.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: Па, не нарочито, али питам само.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Добро.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: У својој изјави пред истражним судијом сведок је потенцирао, а и данас је то рекао, да је грађу за ову књигу прикупљао и прикупљали од бројних сведока, па између осталих и овде саслушане у својству сведокиње, Ђаковићке. На страни 10. записника о саслушању сведока пред истражним судијом овде 08 10.2007. године сведок каже за госпођу Ђаковић «која је била тајница господина Љубана Деветака» а ја питам просто разјашњења ради, иако нисам никакав језички стручњак, да ли то значи преведено на српски секретарица?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Администратор.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: Ако је суду јасно, мени и даље није јасно. Дакле, да ли је секретарица, тајница?

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Администратор, рекао је човек.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: Пошто је у својој изјави раније, а и данас је поновио, у вези оптуженог Љубана Деветака, да је чуо, он не зна, нема непосредно сазнање, чак га и не познаје и тако даље, Љубана Деветака, да је овај тата, да је све у селу, да је командант села и тако даље. Ја питам, може ли логички да објасни, како је могуће да такав човек има за администратора, односно тајницу Ђаковићку која је Хрватица у то време и од које су много што-шта сазнали, тако каже сведок?

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па, то није питање за сведока, имаћемо сведока Марију Ђаковић, па ћемо је питати.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: Ја сам је и питао, него може ли, с обзиром да је човек врло озбиљан и он има администраторка, администраторку, да ли, како се бира, по ком принципу, то је поверљив човек, није поверљив и тако даље, просто ако може, ако не?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Ја ћу Вам рећи како ми бирамо, значи, ми бирамо јавним натјечајем.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Не, да ли имате неко објашњење за ово питање?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не знам због којег објашњења, мислим, тајница или администратор или како Ви кажете, секретарица, значи бирају се у држави Хрватској јавним натјечајем, значи ко има најбоље,

најквалитетније увјете тако је изабран. Е сада, како је бирана госпођа Марија, ја то не знам, значи то би вероватно морали поставити питање неком другом.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: Хвала. Данас је сведок рекао оно што и јесте тачно, много хвале о доктору Качару у то време. Ја питам, да ли доктор Качар и сада са породицом живи у истом месту и да ои све ово време, па и сада има неких проблема? Ако зна сведок.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли имате сазнања?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, знам, доктор Качар ради у Дому здравља Вуковар, где живи не знам, срео сам га 1997. године у Ловасу и односи мене особни и доктора Качара су остали коректни.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: Какви су односи са мештанима, на то сам мислио, ако зна.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Исто за доктора Качара, готово ништа ружно у месту Ловас није ништа рекао, барем оно што ја знам.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: На једно од бројних питања у истрази овде од 08.10. на записнику 2007. године, сведок је у вези броја припадника зенги из села одговорио да је то неколико људи. Предочено му је тада, предочен му је лист, «Ловаски лист» број 7 и интервју извесног господина Дедаковић Јастреба.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Како гласи Ваше питање?

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: Моје питање је како сведок може у светлу свог одговора да је било неколико припадника зенга, да упореди изјаву тог господина Дедаковића да је било 132 припадника из 204. бригаде само из Ловаса?

Одбија се одговор на то питање.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: То су већ одбили, ја сам зато и питао.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: То истражни судија Вам то није дозвољавао, а Ви покушавате поново да изјаве из штампе.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: Зато што су прикупљени и докази за ову књугу, па ја питам, да ли је имао на уму сведок и ове податке?

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Чули сте, одбијено је питање, идемо даље.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: Идемо даље, хвала. Ви сте га питали већ у вези овог одговора на истом записнику о статусу, понашању оптуженог Љубана и тог одговора, тата, газда у селу и тако даље. Али на истој страни, на питање одбране, тада је сведок рекао, да то прави увод као питање, шта значи директор. Е сада ја питам, ово сазнање да је оптужени Љубан био главни, тата у селу и тако даље, да ли то везује за функцију директора задруге или не?

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Изволите.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, мислим да сам рекао, ако нетко каже да је неко главни у селу, барем ја говорим за људе који су то рекли, значи то није моја изјава, него изјава људи који су то преживели, онда Вам је ваљда то све јасно. Значи, главни у селу је, онда ми када кажемо да је нетко «тата» у селу, значи то је тај који о свему одлучује, значи то су људи изјавили.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: Али ја питам, зато што је сведок везао то за функцију директора.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Није везао за функцију директора.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: Јесте, ево.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Сада је објаснио, да су то посредна сазнања и да се за све питао.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: Ево, на страни 15 записника.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Био је и директор задруге, колико ја знам, и једно и друго.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Појаснио је.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: Добро и само још једно питање, а пре тога, у овој изјави пред истражитељима Хашког трибунала, на страни 132, ако ја добро читам овде, каже се, само ради разјашњења питам сведока, један од првих провокација догађаја су у српњу 1991. године када је ЈНА пресрела тракторе и тако даље. Да ли је то пре ових догађаја, упада у село или не?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, наравно, ако је упад био 10.10., ово је било у српњу, то је било пуно раније.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: Значи, тада нису упадали добровољци, само војска?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Није нитко упао, значи то је пресечен пољски пут, јер у седмом месецу ако господин одвјетник зна, тада је жетва, значи тада је била жетва и трактори који су, па тада је био крај жетве и трактори који су возили значи пшеницу са поља, значи њима је пролаз био запречен, значи нису могли проћи и тада је делегација коју сам Вам рекао, отишла на разговоре и коректно смо се договорили, значи и трактори су пуштени.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: Да ли је то исто време када наставља сведок овде, давајући изјаву, разоружали су и испрепадали портуре и присилили их да уклоне хрватску заставу, тенкови ЈНА ушли су у њиве и тако да је делегација и тако даље, то време, да ли је то тада било и ја питам, да ли су били онда добровољци са тенковима?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не, значи то је била југословенска војска и тада је.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: Хвала, хвала. И на истом записнику приликом давања изјаве овом истражитељу Хашког трибунала, на страни 135 сведок објашњава ко је у делегацији био, између осталог и он, па онда ту су били и неки официри, између осталих, потпуковник Милић, Јовановић, пуковник Желимир Петровић. Ја желим да питам, будући да нам је овде сведок Рендулић, који је такође био члан делегације и молим да се предочи сведоку, дао изјаву да је Желимир Петровић онда говорио нешто у вези његове, његове функције, зашто је дошао из Београда у погледу, у погледу статуса добровољаца и тако даље, говоримо о догађају пре напада, да ли има он то сазнање, да ли је био присутан таквом разговору и да ли зна шта је пуковник Желимир Петровић говорио зашто је дошао из Београда у Шид?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Ја сам био назочан првом састанку, другом састанку нисам био назочан, тако да не знам што је било овога други пута. Први пут господин Петровић оно што је говорио и претпостављам да је господин Милић, ја сам то рекао, баш точно што је било други пута на разговору, не знам. Не знам да ли је био први или други разговор, значи два пута је био одлазак делегације у Шид.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: Али, када сте Ви били, да ли је пуковник Желимир Петровић говорио, зашто је он дошао и каква му је улога у погледу?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Они су рекли да су представници КОС-а, значи, односно обавештајних служби и да једноставно њихов разговор је био као што сам рекао, врло фин, врло културан, врло префињен, значи у томе делу, значи он је врло културно говорио што треба, како треба, на какав начин треба разговарати, да се треба разоружати, док је његов колега, не знам точно како се зове, ишао поред нас, био је низак човек, долазио и бар мени се врло претећи обратио, да он зна да има, то сам рекао, хиљаду усташа, толико пушка, овог, оног, ја сам рекао, није то тако, знам ја вас, овога, онога, значи ево то је била та прича.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: То смо све чули.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: То је све у реду, него можда ме сведок није разумео. Моје питање је било усмерено да ли је на састанку на којем је сведок био присутан, пуковник Желимир Петровић рекао, каква је његова улога у погледу односа добровољаца, да не кажем до краја, сада нема смисла?

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли је помињао добровољце у том неком смислу?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Јасно, и тада је било ја сада не знам точно у којем господин одвјетник контексту пита, али наравно, у тим

разговорима је била прича да и они имају проблема са добровољцима, да они нас апсолутно разумеју, исто отприлике је тако рекао и потпуковник који је био са нама и отприлике су се и они, увјетно речено, не сложили, него су сматрали да је добро то што ми имамо страже и добро да се ништа не догађа у месту Ловас, до тада.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: А да ли је предмет разговора била предаја оружја или формирање страже?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Разговор је, наравно био разговор са југословенском војском о предаји оружја и места.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: Да ли је том приликом и шта рекао нешто пуковник Милић у погледу предаје оружја?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не знам точно ко је што рекао, отприлике оно што сам ја знао, ја сам изнео, значи, да је тражено оружје, оружје је предано у оном делу што је и ја сам Вам даљи део ситуације коју ја знам рекао.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: Ако дозволите, судија, ја бих управо цитирао изјаву сведока у погледу тих разговора. На 135. страни други пасус одоздо, сведок каже, «али је пуковник Милић рекао да ће ЈНА разорити Ловас ако не предамо оружје»:

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Точно.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: Да ли је то рекао или није?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: То је говорио, не један пута долазећи код мене и претио и свашта говорио да има тисућу, тисућу, па рекао сам Вам, припадника усташа, како нас је тада назвао, не знам зашто апсолутно.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: Не, ја само питам за ово.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Апсолутно значи.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, већ сте рекли.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Значи на тим састанцима било нам је прећено, значи претња је постојала, значи да смо, ако се то не догоди, да смо готови, у преводу, значи, а то смо ми, не да смо сами знали, видевши какав је Товарник и остала места, то нам је било јасно.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: Добро, потврдио је сведок. Е сада ја питам, да ли сте предали неко оружје војсци?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Точно, господин потпуковник Радосавкић када је дошао, предат је одређени број пушака које једноставно није хтео узето, нето је рекао, «то оставите себи, јер ће вам требати за патроле».

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: То сте већ причали, не морамо да се понављамо, ја сам га питала.

Адв. ЗДРАВКО КРСТИЋ: Баш због ове констатације. Хвала лепо, немам више питања, хвала.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Молим.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Изволите.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Добар дан, господине Цирба, ја сам Градимир Налић, бранилац Милана Радојчића.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Добар дан.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да почнемо од онога где сте Ви непосредно били сведок, а то је наине одлазак Ваш заједно са Миланом Радојчићем и господином Продановићем у једну мировну мисију. Ви сте били на неколико таквих да кажем разговора.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Точно.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Реците ми, по ком критеријуму су бирани људи који су одлазили и улазили у састав делегације? Да ли су то, да Вам помогнем, били можда угледни људи?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Чујте, ја сам био више пута на састанцима, углавном на састанцима је са нама, што се тиче припадника српске националности, значи Срба, значи био је господин Тепавац, на сваком састанку. Да ли он тада није био код куће или како, углавном ја сам дошао у место, значи у село и рекли су ми да има велики проблем са грађанима Сотина који једноставно желе да изађу из места Ловас, значи желе да одлазе за Илачу, односно пут Товарника за Илачу. Када сам дошао, тамо су ми рекли да ће, био је и господин Продановић и господин Радојчић, и рекли смо да идемо сви заједно. Да ли је био пре договор и да ли смо разговарали који је био састав одређен, да ли је одређен пре или после, не знам, знам да седамо, мислим да је био «Југо» господина Радојчића, седамо и одлазимо прво на преговоре са југословенском војском. Значи када смо дошли на Репиште, значи сва тројица заједно, излазимо ван, тамо су.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, да не понављамо, све смо то слушали.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Просто овај, значи, схватио сам сврху тог Вашег одласка, али Вама, свакако, је познат Милан Радојчић и од раније. Шта можете о њему пре рата, да тако кажем, да нам кажете? Какав је углед његова породица уживала у месту и он сам?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, ја сам рекао да су односи наших људи, међусобно и Хрвата и Срба били коректни, значи исто се тако односи и на господина Радојчића.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Хвала. Реците ми, молим Вас, да ли можемо да кажемо да је и Ђуро Продановић човек који је уживао опредељен и добар углед у месту до рата?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Знате, тешко је мени, ја могу говорити о неком мом особном виђењу, да ли ја сматрам да је неко коректан и није коректан, исто тако могу рећи за Ђуру да је, он је остао до упада, значи 10.10. у месту Ловас, у месту. Што нетко мисли о њему, не знам, али

значи да се ни њему ништа није десило, отприлике можете мислити значи да смо ми сви сматрали да су људи српске националности коректни и ми смо сматрали да ће исто тако бити коректно и према нама. Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Хвала Вам, господине Цирба. Да ли Вам је познато да је управо Ђуро Продановић обављао функцију, не знам, секретара Месне заједнице, председника за време, овај, после уласка, после уласка, да тако кажем, ЈНА у Ловас?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Знам да је, да се функција, не знам точно да ли је Ђуро Продановић, само знам да је у току од 1991., десетог месеца па надаље, њих пуно се променило, мењало и био је господин Стево Милић и многи други, тако да овај детаљ не знам. Знам да је био у Месној заједници, само што је точно обнашао, не знам. Знам да је издавао разне потврде и тако даље, али точну функцију не знам, било их је више.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Ево зашто сам и питао. Погинули Ваши суграђани у том нападу су сахрањени на једном месту. Сами знате и рекли сте данас да су сви били уписани у матичне књиге умрлих, јел тако, које се воде. Да ли Вама такво једно понашање, скупљање тела, уписивање у матичне књиге умрлих, па сахрањивање на једном месту, личи на некога ко је желео да сакрије догађај?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Слушајте, да се људи побацају у три реда, да људи носе белу траку, да се побацају, значи да се купи по селу, да се људи малтретирају, то ми сигурно не личи, не на хумано, него ми то личи на ратни злочин.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Не, до тог дела ћемо доћи, ја Вас питам само чињеница да је неко уписивао, овај, да ли Вам то личи на некога ко је хтео да прикрије нешто или да сачува онако како је то?

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Чекајте, разјасните ми ово, матичне књиге умрлих, Ви помињете да сте се мучили да сазнате податке када је ко страдао. Како је то било у тим матичним књигама и то, шта је то, зашто сте се онда мучили?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, зато што су те матичне књиге остале у Ловасу. Значи ми смо се, ми смо те податке скупљали од 1993., а ми смо се вратили 1997. и један део тих матичних уписа односно околности страдања, то требате тек погледати што пише у једном делу, у једном делу је коректно, у једном делу није.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: У чему?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Чујте.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Матичне књиге могу.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Немојте да прекидате сведока.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Извињавам се, ја сам почео да испитујем, извињавам се.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: У ком смислу то мислите?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, знате, имате пуно случајева, рецимо, да је упис мртвих био, рецимо, не знам, експлозија и тако даље и тако даље, али нису сви. Ево ако Вас занима, могу Вам доставити тај део где мислим да чак у једном делу пишу ствари које нису тачне. Значи, зна се да су људи убијени, да ли, чиме, метком или како је, а пише да је умро или од болести или од срца.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Је ли то неко утврдио, господине у неком судском поступку?

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Само мало, немојте прекидати сведока.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Ја се извињавам, питам га само.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ви поставите питање и не дозвољавате.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Ја сам мислио да је завршио.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А шта је, кажете, у неким деловима уписивано шта, да?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, рецимо, да је неко погинуо, да је неко умро, да ли од неког срчаног удара или нешто, а човек је убијен метком, а мислим, о томе говоримо, зашто. Јер ми се можемо позвати на ексхумацију, знате, ексхумација је била значи где су били форензичари, који су тачно утврдили разлоге смрти. Значи, то су за мене једини докази, јер ми када смо се вратили, нисмо знали што је било са појединим, у појединим случајевима.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, изволите.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Могу да наставим, судија? Овај, Ви сте рекли да сте присуствовали делом ексхумацији, наравно, не читавим током и тако даље. Да ли сте Ви својим очима видели те беле траке?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Тачно.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: А реците ми, овај, на.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: На рукама, на рукама.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: А остала тканина, овај, и које је боје била та трака, баш бела?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Није била бела, она је.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Него?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Него је била трака, комад траке је био, тотално је добило прљаво-белу боју, знате, то је касније опрано, а ево можете добити ако Вас занима и снимке које имамо комплетно.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Јако ме занимају.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Ево, можете добити, значи можете затражити од Уреда за заточене и нестале који су вршили ексхумацију и ту можете видети утврђивање што је и како је. Ја чак мислим да у некој књизи чак мислим и слике.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Хвала, а реците ми, молим Вас, да ли сте видели осгале делове одеће, овај, том приликом?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Да, код неких је.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли је било још неке беле одеће у гробу тог тренутка?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, ја сам видео то на неколико руку, значи, одећа је била тотално другачије боје.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Ја Вас питам, да ли сте видели неке кошуље, да ли сте видели неке мајице?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Чујте, један део, један део тела који смо ми видели, који смо касније, које су касније стручњаци утврдили значи у ексхумацији, односно идентификацији у Загребу, значи након оног комплетног, један део тела је делимично пропао, један део тела је био у овим, тим врећама, јел тако, па није тотално пропао, тако да сте могли они који се са тим баве, који то знају точно то утврдити што је било и како је било.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Ја Вас питам, да ли сте Ви видели још неку одећу која је била бела?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Да, да, рекао сам, наравно, не бела, него одећа је добила, добила је део боје од земље знате, то је било или тамно или било какве боје оно што смо видели, али видели су се комади, комади.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли су се те траке разликовале по боји?

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Само немојте прекидати, шта видели су се комади, чега?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Комади, комади траке, значи, која се налазила, која се налазила на руци и то не на једном телу.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: А реците ми, молим Вас, Ви сте.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Значи, није случајно.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Присуствовали тој ексхумацији. Да ли сте видели да је неко, када је отворено гробно место, да тако кажем, место сахрањења, да је неко одмах ставио маркере поред, значи то су црне трачице, црно-беле трачице, којим се означавају одређени докази, па да је неко ставио маркер поред те беле траке и број одређен и увео у ту неку књигу?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Наравно, па Хрватска држава има форензичаре који точно знају радити свој посао.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли сте Ви то видели?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, ја сам рекао шта сам видео, значи, точно како су, имате, ево ја ћу Вам показати, имате и у овој књизи, имате слику, па ћете видети, уствари, како се радило. Исто се тако радило у Вуковару и на свим осталим местима. Нажалост нисам био назочан, само ексхумацији у овоме у Ловасу, био сам нажалост и у Вуковару и у

неким другим местима, тако да ми је та слика јако добро остала у сећању.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Ја Вас питам, да ли се разликовала по боји та тканина коју сте Ви видели наводно на рукавима, од боје осталих тканина које су могле бити беле боје?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, и једна и друга су биле прљаво беле боје, знате, та трака је.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли су биле исте, да ли су се разликовале, да ли су сличне, то Вас питам, ништа друго?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, ово је био комад, комад траке који је био на руци, откинут, да ли од некога платна, тканине, марамице, било чега, остаци су били делимично сачуване или несачуване одеће. Један део се распао, један део се није распао.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли је било белог нечег у гробу осим трака?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Наравно да је било бело, можда је било, и мајица је било, било је кошуља, било је свега. Знате како је ко страдао, тако је имао на себи одећу.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Знам, хвала.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Молим.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Ја се извињавам, реците ми, молим Вас, рекли сте да је било неколико аутомата. Да ли можете то нешто ближе да определите, шта је то неколико аутомата и које врсте аутомата?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, ја нисам стручњак за оружје, значи било је можда десет, десетак «калашњикова» којих се добијало, значи, као припадници хрватске полиције, значи резервног састава. Такођер је приликом пада Сотина, људи који су дошли, значи, због страха су оставили одређени број оружја, тако да ја точан број не знам, само знам да је то било врло, врло мало.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли могу да схватим да је и после пада Товарника један део људи који су дошли, избегли и тако даље, такође донели нешто од оружја?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Да, али ти су људи углавном отишли према Илоку, значи, ти људи се нису задржавали, ови људи који су из Сотина дошли, то мало оружја што су имали, морали су оставити јер нису могли проћи.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Извините, од кога сте задужили Ви оружје и шта сте Ви имали од оружја, пошто сте били, рекли сте да сте били припадник резервног састава полиције?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Аутомат.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Аутомат? Да ли сте имали и ручно оружје?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Имао сам пиштољ за који сам имао дозволу.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли сте ишли на разговор са ЈНА под оружјем?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли сте предали своје лично оружје на захтев ЈНА?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не, ја сам отишао, отишао у Илок.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: А шта сте урадили са својим оружјем?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Закопао га пре одласка из Илока.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Где сте га закопали?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, у земљу.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: А где, господине?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: У Илоку, у винограду.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли је тамо било још закопаног оружја, поред Вашег? Да ли је још неко закопавао са Вама или сте сами?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Сам.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Добро, а реците ми молим Вас, да ли је Хрватска тада била међународно призната држава?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Хрватска је прогласила своју независност.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Када, господине?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: 08.10.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли је била међународно призната држава?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Зашто је то битно?

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па, то је општепозната чињеница.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Зато што је ношење аутоматског оружја без дозволе државе која је на терену, врши de jure власт би требало да нас интересује. Овде се ради о класичном случају наоружавања у то време нелегалне војне силе и ја не знам зашто се толико ишчуђујемо. Ја имам право да овде.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па, резервни састав полиције.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: То је полиција, господине.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Које полиције, господине?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Полиције, МУП-а.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Ког МУП-а, реците ми молим Вас?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, хрватског МУП-а.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли новог хрватског МУП-а или МУП-а Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, односно Социјалистичке Федеративне Републике Хрватске?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Слушајте, у оно доба када смо задужили оружје, тада је била још СФРЈ и тада смо задужили оружје.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Од кога?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Од полиције, полицијске управе.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Од које полицијске управе?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Полицијске управе Вуковар, које друге.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Добро и то оружје сте Ви држали са собом. Када сте га задужили тачно, које године?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не знам тачно, не знам 1991. године.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Од кога сте га задужили?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Од полиције, значи добили смо од полиције реверс и добили смо, значи, од полиције смо добили ону како се зове.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Колико је то отприлике по времену?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Исказницу, исказницу.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Пре започињања борби?

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Преко суда питања даље, немојте се директно обраћати сведоку.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Може, судија. Да ли бисте били добри да га питате, колико је то било отприлике времена пре започињања такозване «вуковарске операције»; да ли се сећа сведок?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, било је пре тога вероватно после Боровав Села.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли можете судија да питате молим Вас сведока, да ли је имао неки чин у полицији?

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Чин?

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Сведок је рекао а и данас поновио, да су те, како су их они назвали, сеоске страже и Кризни штаб, били састављени нешто од, да тако кажем, обичног народа у селу, а нешто од резервног састава полиције. Колико је људи из резервног састава полиције, госпођо судија, ако би били добри да га питате, овај, било у тим сеоским стражама?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, не знам, двадесетак људи можда.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли су сви они били наоружани аутоматским пушкама, пошто је сведок рекао овај, да је резервни састав био наоружан аутоматским пушкама и пиштољима, ако бисте били добри да га питате?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Пиштољ је био моје наоружање, јер сам га купио легално уз дозволу у Новом Саду, дозволом МУП-а, тако да не мешате једно и друго, а што се тиче овога мислим да је, да је било можда десет или петнаест аутомата, а да ли су сви добили, не знам.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Добро.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли је то оружје после предато полицији и војсци?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Један део, тако је, један део да, а један део људи који је имао то оружје је однео. Ја сам моје однео у Илок и закопао сам га и отишао сам у конвоју значи назад у Хрватску.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли судија можете да га питате, колико је оружја предато и да ли му је познато поименице, ко је предао, пошто тврди да је предао део или је можда све закопано?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, није све закопано, овај, један део, наравно наоружања је, рекао сам, десетак комада оружја је предано, а онда можете мислити колико је остало.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли судија можете, молим Вас да га питате, да ли је предат ЈНА било који комад аутоматског оружја?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Јесте, наравно.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Рекао је да је предато.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Колико?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, не знам точно.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Када?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Нисам био назочан, значи након преговора у Шиду је предат одређен број комада оружја.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Ког оружја, ватреног, ловачког или?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, ватреног, молим?

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Ловачког или овог другог?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: И ловачког и аутоматског.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Реците ми, судија, молим Вас, да ли можете да та питате, да ли је у то време било пуно ловаца у Ловасу?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Јесте.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли сведок може да каже, отприлике, колико је бројала ловачка организација у то време у Ловасу?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, не знам, шездесет људи можда, седамдесет.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Шездесет? Да ли је међу наоружањем овај људи који су били чланови ловачке организације, да ли је било и карабина?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: То ја нисам толики стручњак за оружје, можда је било, вероватно да.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли господин може да нам каже, у ком роду је служио војску?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Инжињерија.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: А да ли сте се некада бавили овај артиљеријским, имате обуку из артиљерије?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: А како сте онда знали да је овај навођена авионска ракета погодила цркву?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Зато што су нашли, зато што је нађена, нађена жица поред, па се претпостављало, најпре смо прошли у југовојсци сви обуку знате, па знамо шта је маљутка, знате и Ви знате да је то то.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Ја не знам.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Е ја знам.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли сте Ви то видели или Вам је неко причао?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Видео сам, видео сам.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Када сте то видели и где?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, значи то је било након, након бомбардирања, након 05.-ога, значи та жица је висила у дворишту цркве, значи претпостављамо да је то ракета и претпостављамо да је то маљутка, то је претпоставка кажем.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли може да нам сведок каже, госпођо судија, шта је то Збор народне гарде, шта је представљао у то време Збор народне гарде?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Збор народне гарде?

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: То значи, то су били припадници у оном добу, значи, припадници хрватске војске.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли су се они нешто разликовали од других припадника хрватске војске?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, не.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Или полиције?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не знам.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Какав је то њих глас био господине, када сте морали Ви да са њима обавите разговор да воде рачуна да се Срби не узнемире?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Долазак било које војске у место ствара Вам немир. Да ли је она хрватска војска, да ли је српска војска, да ли је југословенска војска или било која војска када Вам неко дође са оружјем, ствара Вам немир и мислим да је то било врло коректно са наше стране.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Реците ми, молим Вас, где су били смештени ти припадници и колико су остали у селу?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, били су смештени у старој школи, такозваној поред цркве, мислим да су били једно двадесетак дана, не верујем више.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Како су били наоружани, да ли се сећате?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Имали су, па не знам тачно, имали су аутоматско или не знам, полуаутоматско оружје, не знам тачно.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Како су напустили село и када?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Напустили су, значи, крајем седмог месеца, као што су дошли мирно.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли су однели оружје са собом?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Наравно.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Добро и рекли сте, такође, да је било полицајаца из Илока у једном тренутку?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Тачно.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Колико их је било, господине?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, било их је једно, уствари наше место је, као што сам рекао, је покривала полицијска постаја Товарник, међутим, та полицијска постаја након пада Товарника више није функционирала, онда су се полицајци наравно једним делом придружили полицијској, то је оно сазнање које ја знам, придружили полицијској постаји у Илоку и онда из Илока је дошло можда десет, петнаест, двадесет полицајаца који су једно време били и код нас у школи до пада места, неколико дана пре пада.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Кажите ми, овај, чиме се бавила та полиција док је била код Вас у месту?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, та полиција се бавила, значи успостављањем, знате чим се бави полиција, успостављањем јавног реда и мира, значи да буде ред, као и дан-данас чим се бави.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли је чувала страже око села?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Они су били назочни 24 сата у то време у нашем месту.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Када су напустили они Ловас?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Они су пар дана пре напада, значи они су отишли да ничим, ниједним потезом не изазовемо проблем.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Како су били наоружани, господине?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Имали су аутомате, имали су пиштоље или полуаутоматске пушке, не сећам се, значи имали су особно наоружање.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Како су они напустили село?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Исто мирно.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Којим путем?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Путем Ловас-Опатовац-Илок.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: У вечерњим, јутарњим, ноћним часовима, када?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не знам тачно.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Не знате?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли су се они заједно са оружјем тамо кретали кроз пунктове ЈНА па су ишли негде?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Тамо није било пунктова, значи између Ловаса, Опатовца до Илока, није било пунктова ЈНА:

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли је то главни пут од Ловаса до Илока?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Наравно, јесте, то је једини пут.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: И није било ниједног пункта на путу?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Добро. Ви сте, господине, рекли да сте, овај, да је група једна Вашег Кризног штаба из Ловаса отишла да помогне у Товарник, али да су се вратили као слабо опремљени. Шта то значи, какву су они требали помоћ да пруже и шта значи да су били слабо опремљени?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Слушајте, ми смо хтели људе који се налазе у месту извући, значи, ми смо имали пуно, мој конкретно пријатељ је отишао извући родитеље своје, своје супруге и нажалост је наишао на мину и то је била жеља да човека извучемо. Човек се не тај дан, него сутра је извучен, нажалост је погинуо и сахрањен је на гробљу у Ловасу.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: А шта то значи слабо опремљени, какву је то опрему требало носити са собом да се оде по родитеље?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: По родитеље?

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, морали сте отићи, отићи са аутомобилом, морали сте наћи у оно време, значи када су гранате падале, морали сте наћи где се људи налазе и морали сте, наравно их утоварити у аутомобилу који један метак пробије, а да не кажем шта мина направи. Знате, то није био тенк, људи су, он је отишао са «Стојадином» и нажалост је човек страдао.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Ви сте нама данас а и раније говорили о једном састанку са официрима КОС-а, потпуковником Јовановићем и пуковником Петровићем.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Да.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли су они, они су Вама и данас сте поновили, да су Вам рекли да у Ловасу има хиљаду не знам наоружаних, оваквих, онаквих, да има војних објеката, да има организовано здравствено збрињавање и још нешто, то сте говорили. Да ли су они Вама рекли да је то процена Службе безбедности, пошто су се већ представили као официри КОС-а, да ли су имали неке значке да су официри КОС-а или су се овако представили?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Рекли су.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Рекли су?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Да.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли су рекли да је то њихова процена таква?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Они су рекли да они знају да се ту у месту то и то налази. Да ли су знали или нису, не знам.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Хвала.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Чекајте да Вас питам, али то је хиљаду усташа, а како онда тај официр ЈНА долази да преузме оружје?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Потпуно мирно, потпуно мирно.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Толике усташе у месту, а официр ЈНА долази?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: То су приче за малу децу, ја сам Вам рекао што је било, значи ако се у једном месту уз такве проблеме, уз такво ратно окружење ништа не догоди, знате, онда су нека питања по мени таква каква јесу.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли је то дошла читава војска ЈНА са њим оног дана, с обзиром на тај податак?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Ма, нико, дошао је један, један војни комби и нико више и то не једног пута је долазио човек и апсолутно.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Више пута у том периоду?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Ма, више пута, никада није имао проблема, не он него сви.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Ја сам Вас, господине, то питао због тога што на основу процене безбедносне, процене коју дају официри безбедности, командант наређује напад на одређени објекат, па сам се интересовао, да ли су стварно толики кретени, јер на основу њихове те процене, један трећи кретен наредио да се нападне село тенковима.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Немојте тако да постављате питања, преко суда питања, молим Вас, шта сада то значи кретени, ови, они.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Па, тако је.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Чујте, у нечију процену ја не улазим, ја Вам говорим како је било и што је било.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли је господину сведоку познато назив Друга моторизована бригада?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Чуо сам, али ми није познато.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Када сте чули за тај назив?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Чуо сам након, мислим да сам негде у новинама негде прочитао да су, да ли су били у месту или су, не.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли случајно има сазнања, да ли су ова два господина припадници Друге моторизоване бригаде?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Који?

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Ова двојица генијалаца?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не знам.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: КОС-оваца?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не знам.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли можете да, извињавам се, да ли је Вама познато, овај, каква је то служба КОС?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Колико сам ја знао, обавештајна.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли је то тајна служба, господине?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не знам.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Сведок уопште није стручњак за такве ствари. Ја Вас молим са таквим питањима.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Резервни полицијски официр, зна бар.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Молим?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Ја нисам био официр.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Није официр човек, није никада рекао да је официр.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Зна по мом мишљењу да ли је то тајна служба КОС или није, да ли се представио тако.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А чему служе та питања, јел КОС тајна служба?

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Служе, госпођо судија, зато што овде је тужен Милан Радојчић за напад на Ловас, а није тужен онај ко је написао команду за напад на Ловас.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: То није питање за сведока, то је питање.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Ја утврђујем, како је командант Лончар могао толико да погрешити, на основу чијих података је могао да донесе такву.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли то сведок зна такве ствари?

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Сведок зна, зато што су њега испитивали КОС-овци и рекли му да имају сазнања да је тамо хиљаду људи, ти исти генијалци су вероватно и свом команданту то исто пренели, то је он наредио да их артиљеријом распамети.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: То су Ваши закључци, сада Ви причате неко утврђено чињенично стање.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Јесте, ја покушавам да преко овог сведока докажем своју тезу.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Дајте конкретно питање за сведока. питате сведока да ли је КОС тајна служба, има ли сазнања. Молим Вас, концентришите се на предмет оптужбе.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Овај, ја могу и ништа да не питам, судија.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Мени не сметају питања.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Просто реците, ја могу да седнем овог тренутка.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Која се директно односе на предмет оптужбе.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Свако моје испитивање има неку своју логику и неки ред и прекинете Вашим питањем, када Вама искрсне идеја и тако даље и рушите ми динамику. Просто, ја Вас молим да.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ово заиста што Ви питате, нема везе са предметом оптужбе, па ево и друге колеге, сви то можемо да констатујемо.

Адв. СЛОБОДАН ЖИВКОВИЋ: Сведоков исказ данас нема никакве везе са оптужбом и Ви сте га пустили два сата да прича, апсолутно никакве везе нема да оптужбом.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Причао је о периоду који је претходио.

Адв. СЛОБОДАН ЖИВКОВИЋ: Шта то мене брига.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Седите молим Вас и ко Вама даје право да се јављате за реч.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли може сведок, госпођо судија да нам каже, да ли је Кризни штаб општине Ловас био подређен у овај организационом и командном смислу неком другом кризном штабу веће друштвено-политичке организације?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, то је био Кризни штаб месне заједнице, значи по неком устројству, ми смо били бивша опћина Вуковар. Према томе, то је то.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: А ко је био председник Кризног штаба општине Вуковар?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не знам.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Реците ми молим Вас, да ли је неко обавештавао о стању у овај, у селу и коме је слао извештај Кризни штаб, ако је неко извештавао, о потребама, о свему, наравно?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Слушајте, осим ситуације каква је била, значи, мирна и у договору са Кризним штабом из Вуковара који смо добили информације је било само успоставити што квалитетнији мир. Свима је била жеља, мир, мир, мир. А што се тиче извешћа, код нас, нити телефони, нити пуно тога јако дуго није радило, знате, радило је можда пар месеци, од деветог месеца је то све и струја, све је уништено.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Да ли можемо да питамо сведока, да ли је био позиван да да исказ пред Војним судом, војним истражним судијом или Војним тужилаштвом у Осигеку?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не, у војним, не.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Добро. Да ли је, које године је, господине, сачињено прво издање књиге опћине Ловас «Крвава истина»?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Прије седам година.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Значи 2002. године?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Па, претпостављам, ово је, мислим да је осмо издање пре седам година.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Реците ми, осим Вас, ко је скупљао изјаве и где се те изјаве налазе данас на основу којих је ова књига грађена?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Највећи део изјава, исказа се налази, значи у Уреду за заточене и нестале у Загребу, значи у нашем Уреду, државном уреду. Значи, ми смо добијали један део преслика и тај део смо прикупљали за нашу књигу, која, наравно, тих сведочанства ми нисмо објавили ни пет посто. Значи, ми смо метнули само чињенице које смо овде имали. Видите да сведочанства која имамо у књизи су значи аутентична од људи који су их давали.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Један број Ваших мештана Ловаса је погинуо на вуковарском, углавном војишту, нешто друго код Дервенте, колико смо могли да видимо из Ваше књиге. Да ли су, ја нећу из пијетета та лица сада имена овде понављати, да ли можете само да ми кажете, да ли је неко од тих лица која је касније погинуло у Вуковару или негде у време ове оптужнице, да ли се оно налазило наоружано у селу пре напада на Ловас?

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Не, не.

Адв. ГРАДИМИР НАЛИЋ: Хвала лепо.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Изволите, има ли даље питања, питања има ли даље, нема нико? Добро.

Суд доноси

РЕШЕЊЕ

Главни претрес СЕ ПРЕКИДА у 16 часова и 45 минута и биће настављен дана

*27. марта 2009. године,
са почетком у 14 часова и 30 минута.*

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Хвала Вам, господине Цирба што сте дошли да сведочите.

Сведок ЖЕЉКО ЦИРБА: Хвала Вама.

ЗАПИСНИЧАР

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА - СУДИЈА